Aº. 1863. Nº. 22. Woensdag 18 Maart. Twaalfde Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIE.

Abonnementsprijs per half jaar.

Voor *Batavia* . . . . *f* 12,50.
" *Java* . . . . " 15,—.
" *de Buitenbezittingen* . . . . . . " 15,—.
" *Nederland* . . . . " 22,50.
De betaling geschiedt vooruit — Brieven franco.

Hoofd-Bureau: te *Batavia* bij H. M. van DORP; **Agenten:** te *Samarang*, de GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. van DORP; te *Soerabaija*, le ROY & Co.; te *Probolingo*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. van DORT; te *Madioen*, C. A. van der VOORT; te *Padang*, van ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Amboina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, K. SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.

De **JAVA-BODE** verschijnt op **Woensdag** en **Zaturdag** van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.

Voor de vijf woorden . . . . *f* 0,50.
" idem bij eerste of meerdere herhaling " 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de **Mail-Editie** dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave vóór 12 uur.

Bij deze Courant behooren twee BIJVOEGSELS.

Sluiting der Mail,
op Dingsdag den 31sten Maart.
De Brievenbus
sluit op Zondag den 29sten Maart.

BERIGT.

HEEREN INTEEKENAREN op den *Java-Bode*, welke hunne abonnementsgelden nog niet hebben voldaan, worden verzocht dit alsnog te doen, uiterlijk *vóór* 15 *April a. s.*, of ten minste opgave te doen van hunne continuatie; — zullende bij gebreke hiervan de *toezending worden gestaakt.*

Vendutiën.

Donderdag 19 Maart
Voor het kollegie van Boedelmeesteren.
Vrijdag 20 Maart
Voor het kommissiehuis van John Pryce & Co.
Zaturdag 21 Maart
In 't Vendu-lokaal.
Maandag 23 Maart
Voor het woonhuis van den heer Becking door van Riet en Wijnveldt.
en
Voor het kommissiehuis van van Slooten Morgan & Co.
Dingsdag 24 Maart
Voor het woonhuis van Mevrouw Hofland door Cassalette & Co.
en
Voor het woonhuis van van Riet en Wijnveldt.
Woensdag 25 Maart
Voor het woonhuis van den heer Reiche door van Riet en Wijnve'dt.
Donderdag 26 Maart
Voor het woonhuis van den heer de Seijff door Cassalette & Co.
en
Hout-Vendutie door John Pryce & Co.
Vrijdag 27 Maart
Voor het woonhuis van den heer Hollander door van Slooten Morgan & Co.
en
Voor het kommissiehuis van Cassalette & Co.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:
J. B. DE GRAAF,
Kapitein der Militaire Administratie,
met
L. MULDER.
PADANG, 6 Maart 1863. (1006)

Algemeene en bijzondere Kennisgave.

Getrouwd:
MR. G. M. VAN DER LEEUW
en
J. H. OTTENHOFF.
SAMARANG, 9 Maart 1863. (994)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER *H. W. Cores de Vries, Andriesse.*
SOERABAIJA, 16 Maart 1863. (996)

Bevallen van een ZOON Mevrouw *J. S. W. van Rees, van Braam Morris.*
SOERABAIJA, 11 Maart 1863. (998)

Op den 28sten Januarij overleed te Pengaron, in de Z. en O. afdeeling van Borneo, de 1ste Luitenant *J. P. Penning.*
De ondergeteekenden vervullen een treurigen pligt door deze kennisgave, want „zij verloren in PENNING een *goed kameraad en het leger een goed officier.*"
Uit naam van de Officieren van het 9de Bat. Infanterie.
MUNDER.
WALPOT.
MARTAPOERA, [illegible] (966)

Op den 22sten December 1862 is te Middelburg in den ouderdom van 56 jaren overleden, mijn geliefde Vader de HoogwelGeb. Heer Jonkheer *C. P. L. van Kinschot*, in leven Directeur van de Directe Belastingen, enz. in de Provincie Zeeland.
Jhr. G. H. Q. KINSCHOT.
PADANG-PANDJANG, den 2den Maart 1863. (978)

VENDUTIE
op Donderdag den 19den Maart a. s.,
voor het Commissiehuis van
Gebrs. Roselje & Co.,
van diverse Lijnwaden, Aarde- en Glaswerk, Spiegels, Schilderijen, Provisien, enz. (980)

Op de Vendutie
van Donderdag den 19 Maart zullen als nog worden verkocht:
JAPANSCH PORCELEINEN BORDEN en SCHALEN, KOPJES en SCHOTELTJES, DIVERS LAKWERK en eenige KISTEN BEIJEN WAS.
(1017) GEBRS. ROSELJE & Co.

VERKOOP VAN EFFECTEN.
Op Donderdag den 19 Maart a. s.
zullen de Ondergeteekenden voor hun Commissiehuis in Vendutie verkoopen:
ten elf ure
2 Aandeelen in de Javasche Bank,
2 " " " Nederlandsche Lloyd,
5 " " " Javasche Zee- en Brand-Ass. Maatschappij,
5 " in de Aziatische Zee- en Brand-Ass. Maatschappij,
15 " in de 2de Ned. Ind. Zee- en Brand-Ass. Maatschappij,
10 " in de Koloniale id.
(981) GEBRS. ROSELJE & Co.

Op de Vendutie
van Donderdag 19 Maart,
zullen mede worden verkocht:
3 Aandeelen in de Maatschappij tot bevordering van Mijnontginningen in Nederlandsch-Indie, — en
3 Aandeelen in de Koloniale Zee- en Brand Ass.-Maatschappij.
(974) Gebr. ROSELJE en Co.

Gebrs. Roselje & Co.
zullen op hunne VENDUTIE van Donderdag den 19den Maart a.s., verkoopen:
een massief mah. AMEUBLEMENT,
met Bruin Maroquin Leder bekleed, bestaande uit:
2 CANAPÉS,
12 STOELEN,
2 VOLTAIRES,
4 KNAPEN en
2 ovale TAFELS. (982)

VENDUTIE
op Vrijdag, den 20sten Maart 1863,
voor het Commissiehuis van
JOHN PRYCE & Co.
van Diverse Lijnwaden,
eene groote Partij Japansche Goederen,
als
KOPEREN KETELTJES en PANNETJES, BEZEMS, MANDEWERK, MATTEN, LAKWERK, enz.
47 ZAKKEN KOFFIJ, ZEMELEN, ZADELS, eene Partij KRAMERIJEN, enz.
(969)

Verkoop van Afbraak
Op Vrijdag den 20sten Maart 1863,
voor het Commissiehuis van
JOHN PRYCE en Co.,
des voormiddags ten 10 ure, van eene partij oude
Hout- en IJzerwerken,
liggende bij de loods van 's Rijks Houtstapelplaats, in één koop.
Eene partij Houtwerken,
liggende bij de Westzijdsche Pakhuizen, in één koop
Eene partij Houtwerken, 62 bladen Zink, 1422 N[illegible] Rond ond Lood, enz.,
liggende bij de Kleeding- en Provisiemagazijnen, in drie koopen.
Eene partij Hout- en IJzerwerken,
liggende bij de Graan- en IJzermagazijnen, in één koop.
Eene partij Houtwerken,
liggende bij de brug te *Piseeng*, in één koop.
Alles te bezigtigen op bovengenoemde plaatsen.
Informatien bij
(968) JOHN PRYCE en Co.

Op de Vendutie van Vrijdag den 20sten Maart 1863,
zullen nog verkocht worden:
35 vaten ZOUT SPEK.
(1009) JOHN PRYCE en Co.

Op de Vendutie van Vrijdag den 20sten Maart 1863 worden nog verkocht:
31 karaat BRILLANTEN,
50 stuks zwarte ORLEANS,
36 HANGSTOLPEN.
14 zilveren HORLOGIëN.
(1008) JOHN PRYCE en Co.

VENDUTIE
op Maandag, 23 Maart 1863,
voor het Commissiehuis van
VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,
van eene groote partij
Engelsche IJzerwerken,
bestaande uit:
Tafelmessen, Booren, Schaven, Zagen, Beitels, Sloten, Geldtrommels, Schroeven, etc.
50 vaten Amerikaansch Pilot Brood, 40 tobben Zweedsche Staal, 61 krandjang Tagalwaroe Tabak, wegende bruto 1898 pond, en voor rekening des Boedels van wijlen de Arabische vrouw
Sariefa Amiena.
van JUWEELEN, GOUDWERKEN en Kleedingstukken. (1010)

Wegens Vertrek:
VENDUTIE op den 23 Maart 1863,
ten huize van den WelEdGestr. Heer
B. E. J. H. BECKING,
Officier van Gezondheid der eerste klasse,
te Weltevreden tegenover het hotel van Zijne Excellentie den Generaal Kommandant van het Nederlandsch-Indisch Leger, door
VAN RIET & WIJNVELDT,
van eenen netten Inboedel, bestaande uit:
Spiegels, Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Banken, Tafels, Kasten, Ledikanten, 1 Piano uit de fabriek van *Pleyel*, 1 mahoniehouten Sekretaire, 1 idem prachtig Toilet, massief mahoniehouten Knapen en Tafels, 1 groote Boekenkast, Pleet-, Porcelein-, Glas- en Aardewerk, Keukengereedschappen, 1 Jagtgeweer met dubbelen loop, 1 buks, 1 Kamerpistool, diverse Jagtgereedschappen, eene fraaije kollektie Bloemen in potten.
Verder:
van 5 span goedloopende Wagenpaarden, waaronder een span bruine Batakkers, 1 Vis-à-Vis, 2 Mylords, 1 Palanquin, Engelsche Wagentuigen, Stalgereedschappen, enz., enz.
Op Zondag 22 Maart te bezigtigen. (1005)

Vendutie
op den 24sten Maart 1863,
voor het Commissiehuis van
VAN RIET & WIJNVELDT,
van diverse LIJNWADEN, GLAS- en AARDEWERK, 5/m. Hollandsche SIGAREN, ZEEP en andere Negotie-Goederen. (1004)

Op de Vendutie
van 24 dezer zullen alsnog worden verkocht:
1 partij fijne HAVANA SIGAREN.
100 riem PROPATRIA PAPIER.
2 kisten TABAKSDOOZEN.
1 kist 100 doz. SCHILDERIJEN.
1 " SCHEERKWASTJES.
2 kisten à 1005 LAMPIONSGLAZEN.
10 " LUCIFERS.
1 kist IJZERGAAS.
5 kisten SPIEGELTJES.
1 kist fijne PARFUMERIEN.
(1014) VAN RIET & WIJNVELDT.

VENDUTIE
op Dingsdag den 24 Maart a.s.,
wegens vertrek:
ten huize van Mevrouw de Wed.
T. B. HOFLAND,
op ***Salemba*** door
CASSALETTE & Co.
van eenen fraaijen inboedel,
bestaande uit goed onderhouden MAHONIEHOUTEN en andere MEUBELEN, waarbij bijzondere melding verdienen:
5 bijzonder fraaije Japansche Schutsels,
2 prachtige Ledikanten met draperiën,
en
Eene fraaije soliede CALÈCHE, van Engelsch Fabriekaat.
Een span Preanger PAARDEN, 4 voet en 4 duim, SCHIMMEL en VOS. (983)

Op den 2den April a. s. zal in VENDUTIE worden verkocht:
Het IJzeren Hekwerk,
breeder geannonceerd in de dagbladen van Januarij ll.
De teekening van dit Hekwerk, dat eene lengte heeft van circa 450 Rijnl. voeten, en bijzonder geschikt is voor een groot ERF, is op aanvrage verkrijgbaar bij
(976) GEBRS. ROSELJE en Co.

Wegens vertrek:
Vendutie op Woensdag 25 Maart 1862,
ten huize van den HoogEdelGestr. Heer
M. T. REICHE,
Dirigerend Officier van Gezondheid,
op ***Goenoeng Sahari***, nabij den Gang Kadiman, door
Van Riet & Wijnveldt,
van eenen fraaijen INBOEDEL,
waaronder 1 AMEUBLEMENT bekleed met groen Velours d'Utrecht, 1 Secretaire, 1 prachtig Ledikant met matras, voorzien van springveeren, Linnen- en Boekenkasten, 12 fauteuils met leder bekleed, Speel-, Canapé-, Wasch-, Bed- en ronde Tafels, Knapen, Voltaires en 1 Toilet, zijnde deze meubels alleu van massief Mahoniehout, 1 Japansch verlakte Tafel, Spiegels en Schilderijen, onder deze laatsten twee in Olieverw, Hang-, Tafel- en Moderateurlampen, Stolpen, Stoelen, Kasten, Tafels, Knapen, Schutsels, vuilliquen Kastjes, 1 groote Schrijftafel, 1 IJskist, IJzeren Ledikanten, Marmeren Ornamenten, Pendules en Klokken, Pleet-, Porcelein-, Glas- en Aardewerk, 1 compleet Japansch porcelein Eetservies, Instrumenten en Boeken, 1 mooi Jagtgeweer dubbele loop en 1 Revolver, beiden in kistjes, Keukengereedschap, Zeildoeksche Zeilen, restant Provisien en Dranken.
Verder:
2 span goedloopende WAGENPAARDEN, beiden bruin, waaronder 1 span Batakkers.
1 goed gedresseerd RIJPAARD, hoog 4 voet en 6 duim.
1 MYLORD, 1 COUPÉ, Engelsche Tuigen, Stalgereedschap, enz., enz.
Zondag 22 Maart te bezigtigen. (1003)

Op den 30sten Maart 1863
zullen door de Weeskamer alhier, voor het sterfhuis van wijlen den Heer **P. DIARD**, op ***Djatti***, onder meerdere (nader bekend te stellen), roerende goederen, worden verkocht de volgende, tot dien boedel behoorende vastigheden, als:

1. Een **ERF**, bebouwd met een **Steenen Woonhuis** en twee dito **blokken Bijgebouwen**, allen met pannen gedekt, gelegen op **Djatti**, verponding No. 4644, lang 196 Roeden, breed 82 Roeden.
2. Een stuk **TUINLAND**, gelegen in het ***Westerveld***, op *Petamboeran*, verponding No. 5579, lang 240 Roeden, breed 25 Roeden.
3. Een stuk **TUIN en ZAAILAND**, gelegen in het ***Westerveld***, op *Kali Bata Poele*, verponding No. 7364, lang 279 Roeden, breed 14 Roeden, 6 Voeten.
Namens de Weeskamer:
De Secretaris:
(956) VAN BERCKEL DIK.

VENDUTIE
op Vrijdag den 30 Maart aanstaande,
wegens vertrek,
ten Huize van den WelEdel Gestrengen Heer
A. C. FEITH,
1e *Luitenant der Artillerie*,
Passar Senin, No. 60.1, Artillerie Kampement,
door
Cassalette & Co.,
van eenen slechts kort gebruikten **INBOEDEL**.
Banken, Kasten, Stoelen, Tafels, Ledikanten, Hang- en Tafellampen, enz., Porcelein en Glaswerk.
Verder:
1 goed gedresseerd Rijpaard.
1 Bendie.
1 uitmuntend Bendiepaard, Tuigen enz.
(1012)

VENDUTIE
op den 31 Maart 1863, ten huize van den WelEdel Gestr. Heer
A. KOENEN,
Ridmeester der Kavallerie, op Rijswijk naast het Marine Hôtel.
WEGENS VERTREK:
van eenen netten Inboedel,
bestaande uit:
Spiegels, Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Banken, Kasten, Stoelen, Tafels, Ledikanten, enz.
1 DRAAI-ORGEL met vier rollen, spelende 32 Airs,
1 SPEELDOOS, PISTOLEN en andere Wapens,
verder:

2 Macassaarsche RIJPAARDEN,
1 " BENDIE PAARD,
1 BENDIE met Engelsche Veeren

en Oliebussen, Zadels en Bendietuigen, Stalgereedschappen, etc. (1002)

Op Donderdag den 2den April

zal voor het Commissiehuis van

GEBRS. ROSELJE & Co.,

ten elf ure

worden verkocht,

het geheel nieuw Gebouwd

HUIS,

staande en gelegen op **Noordwijk**, thans bewoond door den Heer SCHMIDT,

Mr. Kleedermaker.

Genoemd Huis is inmiddels uit de hand te Koop, en informatiën te bekomen bij den Heer SCHMIDT en

(1018) GEBRS. ROSELJE & Co.

BELANGRIJKE VENDUTIE.

Op Dingsdag, den 7den April 1863, zullen in een der PAKHUIZEN van

CASSALETTE & Co.

en zulks voor rekening der firma

L. Platon & Cie., in liquidatie,

zonder reserve worden verkocht:

als:

100 kisten à 4 dzn. St. JULIEN, Bauer.
48 „ „ 4 „ VIEUX MÉDOC, Bordeaux.
60 „ „ 24/2 flesschen WIJNEN van verschillende merken.
24 „ „ 1 dzn. superieure fijne WIJNEN.
48 „ „ 1 „ witte WIJNEN van verschillende merken.
60 „ „ 1 „ BOURGOGNE van de beste merken.
50 „ „ 1 „ COGNAC, Vieux, 1815.
100 „ „ 1 „ „ superieur.
24 „ „ 1 „ witte BRANDEWIJN.
18 „ „ 1 „ MARASCHINO.
14 „ „ 1 „ groote fl. ABSINTHE SUISSE.
12 „ „ 12/2 fl. ABSINTHE SUISSE, supérieure.
48 „ „ 1 dzn. SALADE OLIE.
36 „ „ 1 „ Fransche TAFELAZIJN.
18 „ „ 24/2 fl. Echte RHUM de la Jamaïque.
20 „ „ 1 dzn. CHAMPAGNE, Carte blanche, uitmuntend van kwaliteit.
48 „ „ 1 „ do. diverse kwaliteiten, waaronder 20 kistjes à 24/2 fl. *Veuve Clicquot.*
20 „ echte Fockink LIKEUR op halve flesschen.
10 kistjes Witte ABSINTH, Anijs ABSINTHE.
10 mandjes superieure MADERA DRY, enz., enz.

Verder:

eene groote hoeveelheid fransche CONSERVES in Blik, Prunes d'ente, Vruchten op water, Siroop en Brandewijn, geassorteerde Siropen, Zuren, Kappertjes en Olijven, geassorteerde Confituren, Amandelen en Rozijnen, Suikerwerk, fijne Kurken, Capsules voor 1/1 en 1/2 flesschen, Etiquettes voor Wijnen en Cognac, Blikken Trommels met Biscuits, enz., enz. alsmede:

een zeer belangrijk assortiment, kortelings aangebragte MODEWAREN, als:

gekleurde Flanel voor morgen kleeding, Tricots, Satin de laine en Lakens, haute Nouveauté, Zijden en Piqué Vestenstoffen, fijne Parijsche Heeren Hemden, Borsten voor Hemden, Dassen, Kousen en Sokken van Fil d'Ecosse, eene kist Heeren-, Dames- en Kinder Schoenen en Bottines, Heeren-, Dames- en Kinder-Hoeden, Glacé-, Zijden en Fil d'Ecosse Handschoenen, keurige Bloemen voor Coiffures en Guirlandes, echte en onechte witte en zwarte Kanten, eene allerkeurigst assortiment zijden Linten, 1 kist Zijde voor Robes, Taffetas-Glacés, Mozambique, Tarlatane, Barège, Mousseline de Laine, Moiré antique en geborcheerde Zijden, Zijden, Gazen, Orientale gegarneerde Balkleeden, Mitaines, *zeer keurige* Waaijers, Corsetten, Crinolines, Borduurwol, Estramine en begonnen Handwerken, benevens een assortiment Broderies Anglaises, Zijden Veterband, fijn Borstelwerk, Parfumeriën van de „Société Hygiénique", Eau de Lavende, Voorwerpen voor Cadeaux en Etagères, Byouteriën, Porceleinen Moderateurlampen, Kristal- en Glaswerk, Schrijf- en Bureau-Behoeften, Landmail-Koffers, Zadelwerk, waaronder zoogenaamde Huzarenzadels, Zweepen, Karwatsen en Wandelstokken, *een zeer ruim* assortiment groote Spiegels en Schilderijen, Carpetten en Alcatieven, Jagt-voorwerpen, verlakt Schoen- en Wagenleder, enz., enz.

3 voor dit klimaat vervaardigde PIANINO'S, uit de fabriek van *G. Stapel.*
3 DRAAI-ORGELS, waaronder een in Palisanderhouten kast.
1 Chineesch BILLARD, compleet,
en eene menigte GOEDEREN, te breedvoerig om te worden beschreven.

Alle deze Goederen zullen Zondag en Maandag den 5 en 6 April *tentoongesteld* en voor een ieder te bezigtigen zijn. (970)

Op Vrijdag den 10den April a. s.,

zullen

Gebrs. ROSELJE & Co.

in VENDUTIE zonder reserve publiek verkoopen:

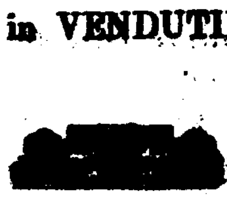

Het HUIS en ERF, staande op Kebon Siri, verponding No. 8183, laatst bewoond geweest door den Heer **M. G. Joakim**, en

Het PAKHUIS, gelegen aan de Groote Rivier, naast de Factorij der N. H. M., verponding No. 8967. Genoemde vastigheden zijn inmiddels uit de hand te koop, en te bevragen bij den Heer M. G. JOAKIM en GEBRS. ROSELJE EN CO. (984)

Op een nader te bepalen dag zullen de Ondergeteekenden in Vendutie verkoopen:

HET PAKHUIS,

toebehoorende aan de heeren SCHIMMELPENNINCK & Co.

(975) GEBRS. ROSELJE en Co.

BRANDON & CO.,

Stad en Rijswijk,

hebben ontvangen: eene groote Party

MALKOFFERS, REISZAKKEN, WOLLEN PLAIDS EN SCHEER-ETUIS,

HOEDEN

in alle soorten, als ZWARTE ZIJDEN, GIBUS, CASTOREN, VILTEN, LEDEREN, HELMEN, STROOIJEN en KOETSIERS-HOEDEN.

Gevulcaniseerde, witte en zwarte

REGENJASSEN,

van de beste kwaliteit.

In Commissie en à Comptant verkrijgbaar:

TABAK, merk *Drayer @ f* 2,— p. ℔.
Fijne HAVANA SIGAREN, *Lasuiza, @ f* 5,— per 100. (947)

HAVANAH SIGAREN,

Extra fijn en zeer geurig, dezer dagen aangevoerd, gesorteerd als volgt:

Kistjes à 50 en à 100 stuks,

TRABUCOS (Upman).
TRABUCOS (London).
LA EQUISITA (Regalia de la Reina).
LA EQUISITA (Dames).
DEMI REGALIA.
REGALIA DE LA REINA,

bij

(952) WINSSER, DE LANGE & Co.

MARMEREN VLOERSTEENEN,

van 10 tot 28 Rijnl. duimen,

benevens:

ronde en langwerpige Marmeren platen,

voor CONSOLES en TAFELS, zijn steeds te verkrijgen bij

926) HAAGER en SCHUURMAN.

NAAMBORDJES,

in verschillende soorten, tegen zeer billijke prijzen, worden in zeer korten tijd vervaardigd bij

LECOTEY,

(927) bij de *Sluisbrug.*

Te Cheribon à Contant

verkrijgbaar:

PUIKE AARDAPPELEN,

tegen *f* 6.— per pikol, bij

(1001) H. KROL JR.

VERSCHE SMIRNA VIJGEN,

PRUIMEN d'ENTE.

(965) VAN DEN ABEELEN en Co.

Jacatra-Portions-Tafel.

Verkrijgbaar:

Puike, groote Sydney AARDAPPELEN.
Makassaarsche Roode VISCHJES.
Groene ERWTEN, bij kleine hoeveelheden.
Verschillende soorten KERRIE-POEDER, enz.

à Kontant. (1013)

MEUBEL-MAGAZIJN.

TOKO SENIN,

van

B. CHARLES.

Steeds voorzien van alle soorten van

MEUBELS,

beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van **Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz.** tot zeer matige prijzen.

(948)

DEPOT

van

Inlandsche en Europesche

MEUBELEN.

(986) S. A. VAN DEN ABEELEN,

Gang Ketapang bij de Gas-fabriek.

Drooge en Geprepareerde VERWSOORTEN,

in het groot en in het klein, tegen billijke prijzen bij

(992) ROLUFS & Co.

ROLWAGENS

Djattihout met ijzeren Assen.

Te bekomen aan de

Praauwenwerf van de

(883) Wed. VAN DER MEULEN.

IJS! IJS!

De Ondergeteekende, Agent van de „TUDOR ICE COMPANY," maakt hiernevens bekend, dat hij per „*Golconda*" een volle lading best IJS heeft ontvangen, en dat hij aan aanvragen om IJs kan voldoen van af Donderdag 19 dezer. Prijs 6 cts. per Pond.

Tevens kan hij mededeelen, dat andere ladingen geregeld op deze zullen volgen, zoodat voortaan steeds aan alle aanvragen kan worden voldaan.

J. S. TOPPAN,

(997) *Gang Rebal.*

Het IJshuis achter de Javasche Bank te *Batavia*

is geopend van des morgens 8 t/m. des avonds 4 uur, het IJS aldaar is verkrijgbaar tot denzelfden prijs, waarvoor het elders te *Batavia* mogt verkocht worden.

Het IJshuis bij de Willemsbrug

te *Weltevreden*

is geopend van des morgens 6 t/m. des avonds 6 uur, zijnde de prijs aldaar 2 Cts. per Pd. hooger dan te *Batavia.*

(1015) W. KUIJPERS, qq.

HET PHOTOGRAPHISCH ATELIER

van

WOODBURY & PAGE,

op RIJSWIJK is dagelijks, uitgezonderd Vrijdags, geopend van half 7 tot 10 uur 's morgens.

GEZIGTEN en TYPEN van *Java.*

AFDRUKKEN van negatieve PORTRETTEN, ten vorigen jare genomen, zijn te bekomen à *f* 2,— per stuk. (949)

Ontvangen:

GROEN, Onverwacht uitstapje van Batavia naar Bandong en de Preanger Regentschappen. Prijs *f* 0,50.

H. M. VAN DORP.

Batavia, 12 Maart 1863. (961)

Thans alom verkrijgbaar gesteld:

DE NEDERLANDSCH-INDISCHE WETBOEKEN,

uitgegeven door **Mr. LAST,**

In linnen Band . . . *f* 15.—
Franco per Post . . . *f* 16.—

MR. W. E. VAN DER HOUT,

Handleiding ten gebruike bij de uitoefening der Militaire Regtspleging, bewerkt ten dienste van het Leger in Nederlandsch Oost-Indië. . . . *f* 7.—
Franco per Post . . . *f* 8.—
Gebonden in half linnen Band *f* 2.— meer.

Bij- en omgewerkt Reglement op het beheer der militaire nalatenschappen, ten gebruike voor militaire Kommissarissen,
door den Kapitein-Kwartiermeester VAN BOVEN. . *f* 1.—

H. M. VAN DORP.

BATAVIA, Junij 1862. (645)

PRAAUWENVEER EN WERF

van de

Wed. VAN DER MEULEN.

Verkrijgbaar:

STEENKOLEN,

bij kleine hoeveelheden aan de werf te ontvangen, dan wel aan boord van de schepen geleverd.

Diverse RONDHOUTEN en DJATTIHOUTEN PLANKEN, gezaagd volgens de op te geven maat.

Repareren van sloepen en het maken van divers HOUT- en IJZERWERK voor de schepen.

(882)

De Utrechtsche

IJZERGIETERIJ,

onder Directie van de Heeren

H. Kruseman en J. van de Wall Bake, levert

Zaag-, Pel-, Olie- en andere Fabrieken, geheel compleet,

SUIKERMOLENS c. a., STOOM- en andere WERKTUIGEN,

HEKWERKEN, VERANDA'S, KOLOMMEN, POMPEN, RAMEN, PIJPEN voor WATER- en STOOMLEIDING en alle andere

IJZER- EN METAALWERKEN,

tegen billijke prijzen.

Informatiën bij de Heeren H. LAUTENSLAGER, Soerabaija, J. STOKHEKKER, Samarang en te Batavia bij

(993) K. M. VERLOOP,

Architect en Werktuigkundige.

WILLIAM HENRY HALL,

Shipping and General Commission Agent,

(987) *BATAVIA.*

Maatschappij van Toonkunst.

REPETITIE

op Vrijdag 20 Maart, des avonds ten 8 ure,

in het Gebouw de HARMONIE.

Namens de Directie:

H. T. VON HEMERT,

Concertmeester.

BATAVIA, 18 Maart 1863. (1011)

Militaire Societeit Concordia.

THÉ-DANSANT,

op Zaturdag 21 Maart 1863, des avonds ten 8 ure.

Namens het Bestuur:

De Secretaris,

(986) BRUGMAN.

BATAVIASCHE SCHOUWBURG.

PROSPECTUS.

De Directie van het Bataviaasch Tooneel heeft van het Gouvernement de vergunning erlangd, om eene

GELDLOTERIJ

te openen, ten bedrage van *f* **100,000,—.**

Deze Loterij zal bestaan uit een getal van **2000 LOTEN**, elk groot *f* **50.—.**

Deze Loten zullen verdeeld zijn in *kwarten*, en bij *heele, halve* en *kwart Loten* verkrijgbaar zijn.

De PRIJZEN zijn:

De eerste groot	*f* 50,000,—
» tweede »	» 16,000,—
» derde »	» 8,000,—
» vierde »	» 4,000,—
» vijfde »	» 1,000,—
» zesde »	» 1,000,—
» zevende tot en met de zes-en-veertigste of veertig prijzen, groot *f* 400.— te zamen	» 16,000,—
Benevens twee premien, ieder groot *f* 2,000,— voor het eerst- en laatst uitkomend nummer, te zamen . .	*f* 4,000,—
	f 100,000,—

De Loten zullen verkrijgbaar zijn:

Van No. 1 tot en met 600 bij den Heer F. H. TIEDEMAN, alhier.
Van No. 601 tot en met 800 bij den Heer J. R. KLEIJN, Notaris alhier.
Van No. 801 tot en met 1000, bij den Heer Mr. A. M. MEERTENS, Notaris alhier.
Van No. 1001 tot en met 1600, bij den Heer Mr. H. ROCHUSSEN, alhier.
Van No. 1601 tot en met 1800, bij den Heer C. VAN BORNEMANN, te *Samarang.*
Van No. 1801 tot en met 2000 bij den Heer J. J. VAN SCHREVEN, te *Soerabaija.*

De Loten zullen alleen tegen contante betaling worden afgeleverd.

Aanvragen franco.

Hoogstens acht dagen, nadat de trekking dezer Loterij zal zijn afgeloopen, zullen de houders van Loten of van onderdeelen, waarop prijzen bij de trekking zijn gevallen, over de hun aankomende gelden bij den Heer F. H. TIEDEMAN voornoemd kunnen beschikken, mits tegen vertoon en onder intrekking der afgegevene Loterij billetten, en onder korting van 25 pCt. ten behoeve van het Tooneel, en ter bestrijding der kosten.

De Loterij zal onder Ultimo Junij e. k. worden gesloten, terwijl de trekking op een nader te bepalen dag in het openbaar, op de bekende gebruikelijke wijze, ten overstaan van een notaris zal plaats hebben.

Wanneer onverhoopt, op het tijdstip der trekking, het getal van 2000 Loten niet geheel mogt zijn van de hand gezet, zal de trekking evenwel plaats hebben, met dien verstande nogtans, dat het cijfer der gestelde prijzen en premien eene aan het getal niet genomene Loten evenredige vermindering zal ondergaan.

De Secretaris,

(955) H. ROCHUSSEN.

Batavia, den 12den Maart 1863.

De ondergeteekende,

PIQUEUR der *Batavia Manège,*

Gang Chaulan,

heeft de eer zich aan te bevelen voor het geven van Lessen in de Rijkunst en het Dresseren van Paarden.

TARIEF.

Rijlessen op een medegebragt paard per uur *f* 1.—
als voren voor 25 Kaartjes *f* 20.—
» » » 12 id. » 10.—
Dresseren van een Rijpaard:
Sandelwood of Makassaar. . . » 50.—
Preanger . . . . . . » 40.—
Sydney . . . . . . » 50.—
Id. van een Span Wagenpaarden:
Sandelwoods of Makassaren . . » 50.—
Preanger . . . . . . » 75.—
Sydney . . . . . . » 100.—
Verzorging en voeding gedurende de dressuur: per maand voor een paard . . » 20.—

(972) P. TROSSEL.

BATAVIA MANEGE.

Namens de Directie der Batavia Manège wordt bekend gemaakt, dat de benoemde piqueur, de Heer **P. Trossel,** thans in functie is.

De Secretaris,

J. A. SCHRÖDER.

BATAVIA, 6 Maart 1863. (971)

ATELIER

VOOR

PHOTOGRAPHIE EN SCHILDERWERK IN ELK GENRE

VAN

C. PARANT & CO.

De Heer C. PARANT heeft de eer de ingezetenen van Batavia te berigten, dat hij met zijn Photographisch Atelier vereenigd heeft een

ATELIER VOOR SCHILDER- EN DECORATIE-WERK IN ELK GENRE.

PHOTOGRAPHIE. SCHILDERWERK.

DECORATIE.

IMITATIE VAN HOUT.	MARMERSOORTEN.
GLAS SCHILDEREN.	LETTERS.
WAPEN SCHILDEN.	GRAVEERWERK.
UITHANG-BORDEN.	NAAMBORDEN.
	VERGULDSEL.

SCHEEPS-SCHILDERWERK.

Herstellen van oude SCHILDERIJEN. Retoucheren van PHOTOGRAPHIEN.

LIJSTEN IN ALLE SOORTEN.

PAKKEN, ONTPAKKEN EN PLAATSEN VAN SPIEGELS. REGELING VAN PUBLIEKE EN PRIVÉ FESTIVITEITEN.

De Heeren PARANT & Co. vertrouwen, zoowel door de uitvoering van het werk, als door de billijkheid der prijzen, de toegenegenheid en het vertrouwen te zullen verwerven van allen, die hen met orders zullen vereeren.

De Ateliers zijn op Passar Baroe. (928)

Nederlandsch-Indische
ZEE- & BRAND-ASSURANTIE MAATSCHAPPIJ.

Genoemde MAATSCHAPPIJ is voortdurend bereid tot het sluiten van verzekering tegen schade door

BRAND

te veroorzaken, hetzij op **Suiker-, Koffij-, Thee-** of andere **Etablissementen** en **Inventaris,** als op **Woonhuizen,** alsmede **Inboedel** en **Meubilair,** waarvan de premie bedraagt tusschen 25 en 75 cents 's jaars voor iedere verzekerde *f* 100,—, afhankelijk van den stand van het perceel en zijne belendingen.

Namens het Bestuur:

P. TIEDEMAN, Jun., *Direkteur.*
C. F. W. WIGGERS VAN KERCHEM, *Directeur.*

Agenten op Java:

FRASER, EATON & Co., te *Soerabaija.*
B. KOPERSMIT & Co., te *Samarang,*
SAPORTAS & Co., *Cheribon.* (941)

Nederlandsch-Indische
Levensverzekering-en Lijfrente-Maatschappij.

Jaarlijksche Algemeene Vergadering van STEM-GEREGTIGDE AANDEELHOUDERS, ***op Vrijdag den 27sten Maart, des voormiddags ten elf ure,*** ten kantore der Maatschappij, om naar luid van art. 17 der Statuten, de balans en winst- en verlies-rekening over het derde boekjaar, afgesloten onder Ultimo December 1862, welke inmiddels dagelijks aldaar ter visie liggen, te beoordeelen en te arresteren, en voorts om ingevolge art. 18 het voorloopig dividend te bepalen.

Namens het Bestuur,
De Directeuren,
C. F. W. WIGGERS VAN KERCHEM.
G. A. DE LANGE.
E. HEIJNING.

Batavia, 11 Maart 1863. (995)

LIVERPOOL & LONDON
FIRE INSURANCE Comp.

KAPITAAL groot £ 2,000,000 Sterling.

De ondergeteekenden, benoemd zijnde tot Agenten op ***Java*** van bovengenoemde Maatschappij, deelen bij deze mede, dat zij bereid zijn, om **Polissen van Assurantie** op de meest voordeelige voorwaarden te verleenen op ***Pakhuizen, Goederen en Woonhuizen met het Ameublement,*** gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op ***Thee- Koffi- en Suiker-Etablissementen op Java.***

De premiën van Assurantie zijn zoo laag mogelijk gesteld, en wanneer [illegible] vereffend moeten worden, [illegible] worden in acht genomen.

(934) PITCAIRN, SYME & Co.

IMPERIAL
LEVENVERZEKERING MAATSCHAPPIJ.
Old Broad-Street London,
opgerigt in het jaar 1820.

Het Maatschappelijk kapitaal bedraagt **£ 750,000,—** verdeeld in **7500** aandeelen van **£ 100** — elk, terwijl het gevestigde premiefonds bedraagt ruim **£ 705,000,—**, waaruit blijkt dat deze Maatschappij meer dan **£ 1,500,000,—** bezit, bij een Jaarlijksch inkomen van **£ 1,000,000,—**, om aan de verpligting in het vervolg op bestaande polissen ten beloope van **£ 2,500,000,—** te voldoen.

Alle vijf jaren zal vier vijfde gedeelte van den winst als Bonus aan de polissen worden toegevoegd, zonder dat daardoor de verzekerde persoonlijk verantwoordelijk wordt, zooals bij onderlinge Maatschappijen.

De premiën kunnen maandelijks voldaan worden.

Omtrent maatstaf der Premiën en alle verdere informatiën betrekkelijk deze Levensverzekering Maatschappij kan men zich vervoegen ten kantore van de ondergeteekenden, alwaar men op verzoek prospectussen der Maatschappij en blanco Staten kan erlangen.

MACLAINE, WATSON EN Co. *Batavia,*
Mc. NEILL EN Co. *Samarang,*
(937) FRASER, EATON EN Co. *Soerabaija.*

Brand-Assurantie-Compagnie, te Amsterdam.
Kapitaal 1.300000.— Gulden

De Ondergeteekenden benoemd zijnde tot Agenten op Java, van bovengenoemde Maatschappij, berigten bij deze, dat zij bereid zijn verzekeringen tegen Brandschade te sluiten op Woon- en Pakhuizen, Koopmansgoederen, Meubelen, enz., enz., alsmede: op Suiker-, Koffij, Thee-, Tabak- en Indigo-Etablissementen, enz, tegen zeer billijke Premien en gewone Conditien.

Omtrent nadere informatien gelieve men zich te vervoegen ten Kantore der Ondergeteekenden

MACLAINE, WATSON & Co., Batavia,
McNEILL & Co., Samarang,
(938) FRASER, EATON & Co., Soerabaija.

Nederlandsch-Indische
Levensverzekering en Lijfrente Maatschappij.

BESTUUR:

W. J. van de Graaff,	*Commissarissen.*
P. C. W. Anemaet,	
F. W. R. Jhr. Flugi van Aspermont,	
Mr. T. H. der Kinderen,	
D. Jannette Walen,	
A. R. J. Cramerus,	
C. F. W. Wiggers van Kerchem,	*Directeuren.*
G. A. de Lange,	
Edw. Heijning,	

Deze Maatschappij is steeds bereid tot het aangaan van Contracten voor Levensverzekering en Lijfrente.

Omtrent de steeds toenemende uitbreiding harer werkkring raadpleege men de driemaandelijks in de Couranten voorkomende staten van deelname.

Edw. HEIJNING, *Directeur.*

Inlichtingen en Blanco's Gratis verkrijgbaar:

te **Batavia**, ten kantore der Maatschappij.
» **Soerabaija**, bij de Heeren ANEMAET & Co.
» » » » » SCHIMMELPENNINCK & Co.
» **Cheribon**, » » » SAPORTAS & Co.
» **Tagal**, » den Heer C. F. JULIUS, Jr.
» **Padang**, » de Heeren PAINE STRICKER & Co.
» **Macassar**, » den Heer J. C. TAMSON. (944)

MACHINERIEN.

De Ondergeteekenden, Agenten op Java van de Heeren

H. O. ROBINSON & C°.
Ingenieurs te Londen,

hebben de eer, Heeren SUIKERFABRIEKANTEN en verdere belanghebbenden te berigten, dat zij thans voorhanden hebben

Eene SUIKERRIETMOLEN,

met cylinders van 52 × 24 Engelsche dm. met STOOMTOESTEL en KETEL, geheel compleet.

Een STEL van VIJF PATENT CYLINDERVORMIGE **Suikerpannen,** met FORNUISSTAVEN en WAARLOOZE STUKKEN, en twee **dito** van zes dubbele geoctroyeerde CYLINDERVORMIGE **Suikerpannen** met FORNUIZEN en WAARLOOZE STUKKEN, bestaande in **Wielen, Rondzels** en **Cylinders.**

Alsmede:

LEDEREN DRIJFRIEM

3, $3^1/_2$ en 4 duim breed op 25 voet lang.

Specificatiën en teekeningen ten kantore van ondergeteekenden en voorts bij den op Java residerenden Ingenieur van de Heeren **H. O. Robinson & Co.,** de Heer ROBERT FINDLAY, die de noodige informatiën, betreffende bovenstaande Machineriën kan geven.

De Heeren **H. O. ROBINSON & Co.,** hunne Etablissementen eene groote uitbreiding gegeven hebbende, zoodat zij in staat zijn aan de voortdurende alom vermeerderende vraag naar hunne MACHINERIEN te voldoen, kunnen thans iedere order, waarmede men hen zal willen begunstigen, met den meesten spoed ten uitvoer brengen, terwijl de Ondergeteekenden alle orders aannemen op

SUIKERRIETMOLENS, door stoom of water gedreven, WATERWIELEN, VACUUMPANNEN, STOOMWERKTUIGEN, CENTRIFUGAAL MACHINES, RIJST- en OLIE-MOLENS, enz., enz.

(936) MACLAINE, WATSON & Co.

MACHINERIEN.

De Ondergeteekenden, Agenten van de Heeren

GEORGE BUCHANAN & CO.,

Ingenieurs Bucklersbury ***London*** & *York-place Ironworks* ABERDEEN,

nemen de vrijheid Fabrikanten, Landeigenaars en anderen te herinneren, dat zij voortgaan met het leveren van alle soorten van

WERKTUIGEN,

in gebruik bij de bereiding van

Suiker, Koffij, Rijst, Olie, Kalk, Steenen, enz., enz.

alsmede ook:

ZAAGMOLENS,

VERVOERBARE STOOM-MACHINES, POMP-MACHINES voor IRRIGATIE DOELEINDEN, of tot het vullen van in de hoogte gelegene BADKUIPEN, STOOMKETELS, enz., enz.

In voorraad en tegen billijke prijzen:

Een Stoom-Suikermolen

met cylinders van 24 × 45 duim, de molen en de Stoommachine is op een fondatieplaat, de standaards van geslagen ijzer en zoodanig ingerigt, dat de twee beneden cylinders in een oogenblik kunnen worden uitgetrokken.

Een HOOGDRUKKEND STOOMWERKTUIG van 10 paardenkracht etc., compleet.

Een stel van zes Centrifuges,

van 32 duim diameter, welke bij bovengenoemd Stoomwerktuig kan worden gevoegd.

TWEE GROOTE EN VERMOGENDE STOOM-SUIKERMOLENS,

van welke een met cylinders van 54 × 26 Eng. duim en de ander van 60 × 28 Eng. duim.

Een dubbel stel luchtledige pannen (Vacuumpans).

TWEE WETZELPANNEN.

met verbindingspijpen om te werken door STOOM, WATER, TREKVEE of HANDEN.

Als ook bieden zij Te Koop aan

Eenige superieure *Perspompen*,

geschikt om Badkuipen in Woonhuizen of Ketels van Stoommachines met heet- of koudwater te vullen.

In vooraad VUURSTEENEN en KLEI.

(932) PITCAIRN, SYME & Co.

MACHINERIEN.

PAUL VAN VLISSINGEN & DUDOK VAN HEEL

en

Van Vlissingen, van Heel & Derosne, Cail & Co., *Amsterdam.*

De Ondergeteekenden, Agenten van genoemde fabriekanten, hebben thans ***alhier***, te ***Samarang*** en ***Soerabaija*** ten verkoop gereed liggen:

Een **SUIKERMOLEN** met cylinders van $24^3/_8$ × 51 Eng. duimen met Waterwerk, 2 stel kamraderen, **Stoommachine** van 16 p. kr. met ketel van 20 p. k., hooge drukking, (liggende ***alhier***).

Drie compleete **DISTILLEER-TOESTELLEN** ter vervaardiging van Arak, waarvan 2 voor 16000 en een voor 21000 litres stroop in 24 uren te verwerken, een toestel **alhier** en 2 te **Soerabaija** liggende.

Een **SUIKERMOLEN** met Cylinders van 28 × 56 Eng. duimen, met een dubbel stel kamraderen en waarlooze cylinder, om zoowel door Water als door Stoom te kunnen worden gedreven, liggende te ***Samarang.***

Twee Compleete **VACUUM-INSTALLATIËN**, ieder met ééne pan van $7^1/_2$ Eng. voeten diameter, een toestel ***alhier*** en het andere te ***Soerabaija*** liggende.

Eene Compleete **STOOMMACHINE** (horizontaal) van hooge drukking, ter drijving van een luchtledig toestel met 2 pannen van $7^1/_2$ Eng. voeten.

Een **SUIKERMOLEN**, met cylinders van $24^3/_8$ × 51 duimen, aan eene zijde van kamwielen voorzien, liggende te ***Soerabaija.***

Twee **SUIKERMOLENS** met cylinders van $19^1/_8$ × $55^1/_2$ Eng. duimen, waarvan een met Waterwerk, een ***alhier*** en een te ***Soerabaija*** liggende.

Eenige **CRUSH-** of **BREEKMOLENS**, om met de hand of met stoom gedreven te worden, liggende ***alhier*** en te ***Soerabaija.***

Eenige stellen **SUIKERPANNEN** voor Batterijen in verschillende afmetingen met brandwerk compleet, liggende te ***Soerabaija.***

Een **STOOMWERKTUIG** van 4 paarden kr. hooge drukking zonder Stoomketel, liggende te ***Soerabaija.***

Gesmeed ijzeren **ASSEN** voor Suikermolens van diverse dimensiën, van af 9 Eng. voeten × $11^1/_2$ duim tot $6^1/_2$ Eng. voeten × $7^1/_8$ duim diameter, liggende ***alhier*** en te ***Soerabaija.***

Een compleet **GAZTOESTEL** tot verlichting van privaat woningen of publieke gebouwen met lampen etc., geheel compleet, liggende te ***Soerabaija.***

Drie ijzeren **HIJSCHKRANEN**, ieder hebbende een Draagvermogen van 4000 kilos, liggende ***alhier*** en te ***Soerabaija.***

Twee complete geheel ijzeren **TABAKSPERSEN**, liggende te ***Soerabaija.***

WAARLOOZE DEELEN voor Vacuums- en Stoomketels, als: ***Barometerglazen, Peilglazen, Kijkglazen, Thermometerschalen,*** Pitten voor ***Locatelli-Lampen,*** etc., liggende te ***Soerabaija.***

Een **SUIKERMOLEN** met cylinders van 30 × 56 Eng duimen, liggende te ***Soerabaija.***

Zes compleete **VOEDING-MACHINES** voor Stoomschepen met cylinders van 7 en 8 duim diameter.

Te ***Amsterdam*** zijn voorts nog in aanmaak ter spoedige uitzending in Depôt:

Twee luchtledige **TOESTELLEN**, ieder met 2 Pannen van 7 Eng voeten diameter met Mohme, Ketels etc. geheel compleet; en

Vier-en-Twintig **CENTRIFUGES** met Drijfwerk compleet met beweging van onderen, en in stellen van 2, 4 of 6 stuks.

Nadere opgaven en teekeningen verkrijgbaar bij

CORN. BETH, te ***Soerabaija.***
E. J. EVERTS, te ***Solo*** en bij
de Agenten,
(991) DÜMMLER EN Co., te ***Batavia.***

Royal Insurance Company of Liverpool.
BRAND- EN LEVENSVERZEKERING.

KAPITAAL GROOT **2.000.000.—** PONDEN STERLING

De ondergeteekenden, Agenten van bovengenoemde Maatschappij, gaan steeds voort, met verzekeringen te sluiten tegen brandschade op PAKHUIZEN, GOEDEREN en WOONHUIZEN met AMEUBLEMENT, gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op THEE-, KOFFIJ- en SUIKER-ETABLISSEMENTEN OP JAVA.

Zij nemen de vrijheid het publiek te herinneren, dat sedert kort ook LEVENSVERZEKERING bij de Batavia Branche gevoegd is en dus gereed zijn tot het sluiten daarvan op de voordeeligste voorwaarden. Het uitgebreide Kapitaal van deze Maatschappij in verband met de jaarlijksche opbrengst van 500.000 Ponden Sterling en een aanwezig fonds van 800.000 Ponden Sterling, leveren een voldoenden waarborg voor hare soliditeit, terwijl de premien van verzekering even matig zijn als die van andere Maatschappijen en bij schade de voldoening op de promptste wijze geschied.

(933) PITCAIRN, SYME & Co.

De Ondergeteekende maakt bekend, dat hij zich heden hier ter plaatse als ***Koopman*** en ***Commissionair*** gevestigd heeft, onder de firma

B. GOMES & Co.

(929) A. D. GOMES.
Riouw, 22 October 1862.

Eene Europesche Jufvrouw zag zich gaarne geplaatst als **Bonne.** Adres Bureau Java-Bode onder Letter ***B. B.*** (999)

Voor Opvoeding van eenige ***Jongelingen in Nederland*** kan eene uitmuntende gelegenheid worden aangeboden.

Adres aan Uitgever dezer. (1000)

BOEKHOUDER.

Voor **Singapore** wordt gevraagd bij de Heeren STELLING, HOOGLANDT EN Co. iemand ter assistentie in de Boekhouding, maar zoo ver practisch bekwaam, dat hij spoedig de geheele administratie zoude op zich kunnen nemen.

Nadere informatien bij

(957) WIGGERS VAN KERCHEM.

De ondergeteekenden hebben [illegible] kantoor **VERPLAATST** naar het [illegible] vroeger geoccupeerd door de firma:

BUIJS JACOBSEN en Co.

(954) ROLUFS en Co.

Eene **GOUVERNANTE**, onderwijs gevende in de **Hoofdtalen**, benevens **Piano** en **zang**, door toeval buiten betrekking, verlangt eene spoedige plaatsing.

Adres

(962) G. KOLFF en Co.

Te Koop:

Het Ned. Ind. Snelzeilend Brikschip

„ZWALUW,"

ladende ruim 6000 pikols.

Te bevragen bij

(960) HAAGER & SCHUURMAN.

Door omstandigheden wordt te Koop aangeboden: een zeer welluidende en goed onderhouden

PIANINO,

uit de beroemde Fabriek van **Erard** te ***Parijs***, zijnde $6^3/_4$ Octaaf, geheel 3 snarig en voor Indië vervaardigd.

Te bevragen bij den Heer H. M. VAN DORP. (973)

TE KOOP **EENIGE**

SUIKERMOLENS,

van de **LOWMOOR COMPANY** met Cylinders van 24 × 48 inches en de benoodigde IJzerwerken voor Waterraderen.

EEN IJZEREN WATERRAD COMPLEET,

diameter 28 voet, breedte 5 voet.

In groote voorraad:

Suikerpannen,

in alle gewone afmetingen, alsook waarlooze stukken geschikt voor WATERMOLENS van de Lowmoor Fabriek.

Een Stoom-Suikermolen,

compleet, rollen 24 × 48 duim, Stoommachine 12 paardenkracht.

De zoo voordeelig bekende wijze van bewerking van deze Company zal wel eene voldoende waarborg voor de hoedanigheden van deze Machineriën zijn.

PITCAIRN, SYME & Co.
(935) *Agenten van de Lowmoor Company.*

TE HUUR **Voor ÉÉN OOGST,**

de Tabaks-Ondernemingen

TEMPEH, gelegen te *Lemadjang*

en

MODJO-AGONG, gelegen te *Modjokerto.*

Voor nadere informatien vervoege men zich bij den Wd. Notaris H. J. HARTEVELT te *Soerabaija* en TIEDEMAN & VAN KERCHEM alhier, alwaar de voorwaarden van huur en de beschrijving der Ondernemingen ter lezing liggen. (1007)

Te Koop of te Huur:

Een ***Pakhuis*** met ***Zolder***, gelegen aan de groote Rivier, het laatst geoccupeerd door de firma [illegible] ***ROLUFS & Co.***

(955) REYNST & VINJU.

Te Huur:

Een Lokaal, geschikt voor Toko of Pakhuis, gelegen in de buiten Nieuwpoortstraat.

Te bevragen bij

(950) Mr. H. KLEIN.

Te Huur:

Een ruim en voor eene groote familie bijzonder geschikt **huis** op *Tanabang*, het tweede van den hoek van *Gang Scott*, dadelijk te aanvaarden en te bevragen bij

(954) M. DE LEON.

TE HUUR

of, onder zeer voordeelige voorwaarden te KOOP, het aangenaam gelegen Woonhuis te *Bidara Tjina*, naast het *eerste Post-Station*, laatst bewoond door den Heer POOL, welk huis onlangs belangrijke Reparatiën en verbeteringen heeft ondergaan, zijnde hetzelve te bevragen bij

(988) CASSALETTE en Co.

De ondergeteekende acht zich verpligt, haren welgemeenden dank te betuigen voor de vele bewijzen van deelneming, die zij heeft ondervonden bij het treurig verlies van haren echtgenoot.

Moge dat verlies haar en hare kinderen eene ongeneeselijke wonde hebben toegebragt, in vele opzigten werd hare smart verzacht, zoowel door de overtuiging, dat haar echtgenoot in de harten zijner begunstigers voortleeft, als door het verminderen der moeijelijkheden, waarin zij door zulk een ongeluk met haar gezin moest geraken.

Woorden zijn weinig in staat uit te drukken, wat zij gevoelt voor het publiek van Batavia zoo wel als dat van Meester-Cornelis, en voor allen die tot de leniging harer smart in eenig opzigt hebben bijgedragen.

Wed. A. W. Th. CALMER,
Hellings.

(959)

Debiteuren en Crediteuren van wijlen den 1sten Luitenant *J. P. Penning* worden verzocht binnen 3 maanden hiervan opgave te doen aan

De Commissarissen in den Boedel,
MUNDER.
WALPOT.

Martapoera, den 28sten Februarij 1863. (967)

Bataviaasch Praauwenveer.

De stoomer Tjiliwong, is bestemd tot het afhalen en aan boord brengen van PASSAGIERS van stoomschepen.

Vertrekt ten 7 ure des morgens.

Ligplaats binnen den kleinen boom. (930)

Slechts weinig bagage kan worden medegenomen.

Holloway's Pillen.

In Java en de nabijgelegene eilanden, even als in alle andere Oostersche landen zijn de meest algemeene ziekten aan welke het menschelijk leven onderhevig is, ongeregeldheden van het ligchaamsgestel, veroorzaakt door eene onvolkomene werking der lever. Te vergeefs wordt calomel aan den ongelukkigen patient toegediend, want indien het ook de ziekte al beteugelde, het ondermijnde het systema. Gelukkig is ten laatste een geneesmiddel uitgevonden gewonden hetwelk, terwijl het de plaatselijke bijzondere ziekte geneest, een meest heilzamen invloed op alle de organen uitoefent. Holloway's Pillen hebben nimmer gefeild, in elk geval eener ongeregeld werkende lever, eene plotselinge verligting en eindelijk eene volkomene genezing te bewerkstelligen. Voor alle huidziekten, zoo vaak gevaarlijk, zijn deze Pillen een specifiek.

Doosjes Pillen. à f 1.— f 5.— f 5.—
Potjes zalf à f 1.— f 5.— f 5.—

Thans à kontant te verkrijgen:

Te Batavia	bij	S. B. van Kleeff & Co.
» Soerabaija	»	Le Roy & Co.
»	»	Mossembekker & Co.
»	»	D. Mauritz Martens.
»	»	J. J. van den Muijsenberg.
» Probolingo	»	Zimmermann & Co.
» Banjoemaas	»	M. S. Cheriman.
» Poerworedjo	»	J. Kalden.
» Djokjokarta	»	F. J. Schreuder en Hoe Djamboe.
»	»	Wed. C. W. van der Laan.
» Soerakarta	»	W. Veldman en M. J. Hanssens.
» Tagal	»	Mevr. de Wed. van Dort.
»	»	A. J. van der Voort.
» Cheribon	»	W. Gallstad.
»	»	M. Bak & Co.
» Buitenzorg	»	P. Schreuder.
» Samarang	»	G. C. T. van Dorp, H. L. de Lyon, de Groc, Kolff & Co., Joosten & Co. en bij Soesman & Co.

(948)

Houder van Cognossement aan order:

over:

P & S No. 217 eene kist inh. 50 paar SCHOENEN,

afgeladen door de Heeren **HUDIG en PIETERS** te *Rotterdam*, en aangebragt per Ned. Schip *Henriette Gerardina Susanna*, kapt. SISSINGH, gelieve zich bekend te stellen bij de Agenten

(1014) J. CEZARD & Co.

Stoomschip *Palembang-Packet*,

Kapitein **J. F. SCHEEL.**

De vertrekdagen van bovengenoemd Stoomschip gedurende de maand **Maart** zijn bepaald:

den 23sten naar Cheribon.

Adres:

(986) HUIS, JACOBSON & Co.

Voor Bijlading naar *Decima* en *Kanagawa*

wordt aangeboden het in het begin van December jl. van Nederland uitgezeilde en alhier verwacht wordende Ned. Brikschip

Nagasaki,
Kapitein **M O S.**

Adres bij
(938) *de Agenten*,
J. CEZARD & Co.

FOR CALCUTTA.

The A 1. American CLIPPER SHIP **COLCONDA** will sail for the above port in a few days. For freight or passage apply to

J. S. TOPPAN.
(979) Ice House Gang Rebel.

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen gedurende de maand MAART 1863, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA.

naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 1sten en 15den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 1sten Maart.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 25sten.

VAN SOERABAIJA.

naar SAMARANG en BATAVIA, den 7den, 15den, 22sten en 1sten Maart.
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 15den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten

Nadere inlichtingen te bekomen op de Stoombootkantoren in de stad, bij
W. CORES DE VRIES, te *Batavia*
en
NIEUWVEEN en SCHUURMER, te *Soerabaija*.

(990)

DE PUBLIEKE OPINIE IN NEDERLANDSCH-INDIË OMTRENT DE EERSTE REGERINGSDADEN VAN DEN HEER BETZ.

(*Aangeboden.*)

In Indie beschouwde men vroeger en nu nog de kontrakten met het Gouvernement voor de bereiding van suiker niet onder de gewone kategorie van aannemingen. Het ten dezen gesloten kontrakt tusschen het Gouvernement en den fabriekant heeft dan ook een bijzonderen vorm, zoodat in zeker opzigt het Gouvernement zich zelf tegenover den fabriekant in den toestand van aannemer verplaatst; immers het Gouvernement neemt aan, eene zekere uitgestrektheid gronds met suikerriet te doen beplanten en zoodra zulks tot rijpheid is gekomen en getaxeerd zal zijn, het aan den fabrikant te leveren, die dan daaruit volgens gestelde bepalingen suiker zal vervaardigen; het Gouvernement neemt al verder aan, tegen billijk dagloon werkvolk te leveren voor de werkzaamheden in en bij de fabriek, die onmiddelijk uit de bewerking van het riet tot suiker voortvloeijen. Een der artikelen bepaalt, dat wanneer onheilen van hooger hand eene mislukking van het suikerriet ten gevolge mogt hebben, zulks geen regt op schadeloosstelling zal geven voor den fabriekant, hoe groot de kosten van inrigting zijn, die hij in het vooruitzigt van een wel geslaagden oogst tot de verwerking daarvan mogt gemaakt hebben; maar wanneer dus onheilen van hooger hand geen regt op schadeloosstelling geven, zeker zou de vordering daartoe regtmatig zijn, wanneer het overtuigend zoude kunnen blijken, dat verzuim of onkunde van de zijde van gouvernements ambtenaren oorzaak zijn van eene geheele of gedeeltelijke mislukking van het gewas, en wie zoude durven beweren dat gouvernements ambtenaren in de vervulling hunner pligten in deze gewigtige aangelegenheid nooit waren te kort geschoten, en dat daaraan niet nog steeds voor een groot gedeelte de oorzaken moeten geweten worden, van minder produkten op sommige ondernemingen verkregen? Vele klagten zijn dan ook ten deze door menig fabrikant bij de Hoogere Regering ingediend, maar veelal te vergeefsch: hoeveel minder zoude er dus gehoor aan hunne vorderingen tot schadeloosstelling gegeven zijn geworden! De fabrikant van zijn kant verbindt zich, om uit de geleverde grondstof de meest mogelijke suiker te produceren en daartoe van de best erkende werkwijze en machinerien gebruik te maken; maar valt het moeijelijk om overtuigend aan te toonen, dat het Gouvernement in zijne verpligtingen voor de levering der meest mogelijke grondstof is te kort geschoten, even moeijelijk valt het te bewijzen, dat door den fabrikant met de methode en werktuigen door hem gebezigd, niet de meest mogelijke suiker is geproduceerd; maar juist nu de suiker-industrie zich meer en meer ontwikkelt en vooruitgaat, zoowel wat de verschillende bereidingswijzen van het rietsap als de aanwending van werktuigen aangaat, wordt eene regeling in het leven geroepen, welke bepaalt dat de fabriekant ⅔ van het produkt moet leveren tegen den prijs van f 8,— per pikol standmonster No. 16 en over het andere ⅓ gedeelte de vrije beschikking erlangt, om daaruit zijne onkosten en regtmatige winst goed te maken. Een ieder die weet op welken trap de suiker-industrie tijdens de invoering der nieuwe regeling was, en de zoo vele en buitengewone risiko's kan beoordeelen, die zoo geheel en al voor rekening van den Industrieel worden gelaten, zelfs die, welke aan pligtverzuim of onkunde van anderen te wijten zijn, of aan kwaadwilligen die het riet voor of na de taxatie het in brand kunnen steken, moet erkennen, dat bij eene middelmatige produktie tot zelfs op 40 pikols per bouw te stellen, en zelfs bij een marktprijs van f 15,— per pikol de voorwaarden (in algemeenen zin) niet aanneembaar zijn, hoeveel te minder voor fabriekanten, wier gemiddelde produktie beneden de 40 pikols is gebleven, en men moet dus tot de veronderstelling komen, dat men om hooge winsten bij hooge produktie voor te komen, zoo maar eene regeling in den blinde heeft opgemaakt; want wil men onder algemeene bepalingen het voortbestaan van ondernemingen, die niet zeker zijn van eene gemiddelde produktie van 40 pikols niet kompromiteren, dan wordt het dwaasheid om met wangunst op die fabrieken te wijzen, die door bijzondere gunstige ligging als anderzins eene hooge produktie, en, tengevolge van dat bloote geluk belangrijke winsten erlangden.

Ware men dus met kennis van zaken ten deze te werk gegaan, men had een zekere basis van produkten en marktprijzen voor de suiker aangenomen, bijv. 30 pikols per bouw en f 15 als marktprijs per pikol suiker No. 16 met eene rekenkunstige wijziging in de levering, al naarmate de produktie meer of minder mogt zijn en de marktprijs der suiker mogt rijzen of dalen. Maar wanneer men door zoodanige regeling zoude vermeenen, dat op geene genoegzame impulsie voor verbeteringen van de zijde der fabriekanten te rekenen zal vallen, zal het gouvernement in nog kapitaler gebrek vervallen, wanneer het uitsluitend zijn eigene belangen op den voorgrond stelt door de levering van het ⅔ van het gemiddelde produkt over de laatste jaren te vorderen. De bepaling is niet alleen eene bepaalde belemmering voor alle ontwikkeling en verbetering der suikerindustrie, maar zulks wordt des te gevoeliger ondervonden door de tegenwoordige daling der suikerprijzen en de zich zoo onverwachts voorgedaan hebbende en nog steeds heerschende geldschaarschte, zoodat, wel verre van de mogelijkheid om kostbare verbeteringen te kunnen aanwenden (waarvan de voordeelen bijna uitsluitend aan het gouvernement zouden vervallen) integendeel de toestand van vele fabriekanten, die, om welke redenen dan ook, eene middelmatige produktie of daarbeneden verkrijgen, onhoudbaar is geworden. Er hebben zich dan ook in het afgeloopen jaar voorbeelden voorgedaan, dat fabriekanten, die in de voorlaatste 3 jaren gemiddeld ruim 40 pikols suiker per bouw verkregen en alzoo 27 pikols per bouw te leveren hadden, eene produktie van ongeveer de helft van dat gemiddelde getal verkregen, en alzoo hun geheele oogst niet toereikend was voor de verpligte gouvernements levering, en wie verzekert ons dat die geringe produkten, ten gevolge van éene der vele oorzaken die daartoe kunnen leiden, zich niet nog meer jaren zullen herhalen. Wij vragen dus in gemoede aan elk onpartijdig beoordeelaar, of men om het gebrekkige dezer regeling aan te toonen sterker bewijs noodig heeft. Het is immers niet aan te nemen, dat die achteruitgang der produktie in eenig opzigt aan den fabrikant zoude te wijten zijn? Is zij daarentegen geheel op rekening van onheilen van hooger hand te stellen, is de aanplant volgens alle regelen van grondige wetenschappelijke kennis geschied? Al ware zulks nu ook eens gaaf weg aan te nemen en geene termen aanwezig voor eenige vordering van de zijde van den fabrikant, mag men dan in zoodanig geval aannemen, dat het gouvernement al de lasten van het onheil van hooger hand alleen voor rekening van de fabriek moet laten, door zonder eenig uitstel alle de voor haar zoo kunstmatig gewaarborgde voordeelen te eischen, ja zelfs langs den weg der regten op te vorderen en alzoo den reeds ongelukkigen industrieel geheel te ruïneren? alsof zoodanige rigoureuse handeling niet op de belangen van alle partijen en van het algemeen zoude terug werken, zelfs ook op het openbaar krediet, dat nu reeds niet bij magte is de suikerindustrie behoorlijk te schragen!

Maar is dan ook de zich zoo onverwachts voorgedaan hebbende, en zoo lang aanhoudende geldkrisis, waarvan het einde nog niet te voorzien is, voor de suikerindustrie als een onheil dat buiten hare schuld ligt aan te merken, moeten de nadeelige gevolgen daarvan over een tijdvak van 10 jaren dan geheel voor hare rekening komen? Mag het gouvernement in zoodanig onvoorzien geval onbillijk en dwaas genoeg zijn om tot de uiterste maatregelen over te gaan, en alle hulp te ontzeggen, zelfs van het geven van voorschotten op bedrijfskapitaal tegen eene rente van 6 pCt., dat anders toch onbetwist zekere en genoegzame winsten zal afwerpen, om zelfs gedeeltelijke verliezen in rembourssement te dekken, en zoo ja, moet men dan niet overgaan tot het onderzoeken, of soms handelingen van het Gouvernement direkt of indirekt mede gewerkt hebben, tot belemmering in de ontwikkeling der suikerindustrie en tot het ontstaan en doen voortduren der geldkrisis? Kunnen als oorzaken daarvan worden gewezen op den onzekeren toestand van zaken, die door de weifelende houding van het Gouvernement gedurende de laatste jaren heerschte, zoowel ten aanzien der Gouvernements kontrakten, als ten aanzien van partikuliere suikeren tabaksondernemingen, waardoor veel kostbaren tijd en niet minder kapitalen zijn verloren gegaan, of uit Indie zijn teruggetrokken, instede dat de plaatsing van vreemde kapitalen alhier naar de vermeerdering der behoefte toenam; voorts uit den toestand van het muntstelsel en het wegvloeijen van zilver, enz., maar al had het Gouvernement zich ook ten deze niets te verwijten, toch hebben zich bij tijds en sedert lang waarschuwende stemmen doen hooren, het mogelijke aantoonende dat zoodanige toestanden zich konden voordoen, en dat dan het gebrekkige in de suikerregeling zich vroeg of laat zoude doen gevoelen; helaas! die profetien zijn eene dreigende werkelijkheid geworden. Aan die regeling in het blinde vast te houden, zoude den toestand verergeren en zonder aanbrenging van eenig nut de verliezen voor alle partijen doen toenemen, ja, de gouvernements suikerkultuur en wellig het geheele stelsel van kultures in gevaar kunnen brengen.

De gouverneur-generaal Sloet van de Beele als waardig vertegenwoordiger van Z. M. onzen Koning in deze gewesten dacht er gelukkig anders over en bepaalde ten vorigen jare, dat den suiker kontraktanten die daartoe aanzoek deden, een voorschot zoude gegeven worden ad f 70 per bouw geplant riet, tegen eene rente van 6 pCt. En welke fabriekanten zijn er in het terugbetalen daarvan te kort geschoten? Zoo het die zijn, wier produktie ver beneden de te leveren hoeveelheid suiker aan het gouvernement bleef, men verlenge den termijn van terugbetaling, men geve zonder renteberekening uitstel op de nog te leveren hoeveelheid suiker, en men ga voort met het verleenen van hulp, ten ware het mogt blijken dat alle hoop op eene verbetering in de levering der grondstof moet worden opgegeven, iets dat wel niet is aan te nemen. Maar men ga in geen geval tot een uitersten maatregel over, zonder een onpartijdig onderzoek in te stellen omtrent alle oorzaken die tot die geringere produktie geleid hebben, want anders zoude de publieke opinie tot de konklusie komen, dat hier van verkrachting en miskenning van burgenregten en van misbruik van gezag sprake konde zijn.

Het gouvernement beijvere zich meer voor de levering van goede grondstof, maar eische van den fabrikant eene goede fabriekmatige bewerking, zij heeft ingenieurs van het stoomwezen, deze kunnen slechte werktuigen afkeuren, en om de resterende stroop te keuren zal ook wel een middel zijn. Te laat werken, wordt beboet, waarom niet even eens slecht werken? maar dan moeten ook ten aanzien van den aanplant de gouvernements ambtenaren hun pligt naauwgezet behartigen.

Deed de publieke opinie in Indië hulde aan den gewonen maatregel, ten vorige jare door onzen regtschapen en verlichten Gouverneur-Generaal genomen, zij waardeert en schat hem des te hooger, omdat hij op ontvangene afkeuring van den minister van koloniën niet alleen de noodzakelijkheid en de heilzame gevolgen van zijne handelingen heeft verdedigd, maar zelfs met den meesten ernst heeft aangedrongen, om aan hem het initiatif van dezen maatregel ook voor den vervolge over te laten. Kan het dan verwondering baren, dat er in Indië een algemeenen kreet van verontwaardiging opging op het vernemen der dispositie ten deze van een minister van koloniën a. i.?

Wat moet men thans denken van de positie en de bevoegdheid van een Landvoogd, die alhier den persoon des Konings vertegenwoordigt en dus namens Zijne Majesteit alhier met het hoogste gezag bekleed is; die in deze gewesten aan Oostersche Vorsten oorlog verklaart en met hen vrede sluit; regt van gratie heeft, en Indië moet besturen door wijze wetten en verordeningen, al naar de behoefte der tijden en omstandigheden, die voorloopige concessie verleend tot uitbreiding van het kapitaal der bank, en voor de daarstelling van spoorwegen, alles onder nadere goedkeuring des Konings; maar die zich ten dezen aan miskenning zag blootgesteld, die niet anders doet, dan wat elk regtschapen vorst of opperste magtsbekleeder zoude doen, tot algemeenen nutte, die als zoodanig de zaken van nabij en in hun waren omvang en toestand kan beschouwen, en wien de prioriteit wel mag worden toegekend in regeringsaangelegenheden van Indie, maar die zich in die bevoegdheid, ja in zijne wijze maatregelen miskend en gedwarsboomd ziet, door een kortzigtig en met den toestand van Indië geheel onbekend minister van koloniën a. i.

Ja de publieke opinie in Indië ziet in de handeling van den minister eene miskenning van onzen waardigen vertegenwoordiger des Konings, eene miskenning van Indië en een verkeerd begrip van die van het moederland. De publieke opinie in Indië erkent de behoefte aan wettige regeling, maar zij komt meer en meer tot de ervaring, dat Indië niet langer uitsluitend van uit Nederland (het Haagsche plein) kan geregeerd worden, dat wanneer in de kamer der Nederlandsche volksvertegenwoordiging over algemeene staatsbelangen, of meer uitsluitend over Indische aangelegenheden beraadslaagd wordt, Indië, dat gewigtige deel van Nederland niet — of althans niet voldoende vertegenwoordigd is.

De publieke opinie in alle deelen der verschillende klassen gevoelt meer en meer eene ondragelijke malaise, niemand is te vreden, een ieder ziet dat er door westersche theoristen en westersche partijschappen hinderpalen aan vooruitgang en ontwikkeling in den weg worden gelegd, dat er door het nog niet opgeven van droombeelden een kostbaren tijd in den onvruchtbaren strijd der meeningen verloren gaat, en de rede van gemoedelijke en deskundige mannen, steunende op persoonlijke waarneming en aantooning van feiten, welligt niet in staat zullen zijn om de regering in Nederland voor goed den weg van behoud (waarbij het bestaande stelsel eene duchtige schoonmaak en verbetering eischt) te doen bewandelen, ja men merkt op dat de regeringsmannen in Nederland zelven door onbedachte redevoeringen den weifelenden toestand doen aanhouden en voedsel geven, en dat men daarbij meer de belangen van Nederland dan die van Indië op het oog heeft; — dat er alleen kwestie bestaat van productie van den bodem en batig saldo, en de maatschappelijke belangen van de inheemsche en Europesche bevolking als het ware buiten de discussiën worden gelaten of slechts noode ter sprake komen.

Het wordt *meer dan tijd* dat er eene gezondere staathuiskunde gevolgd wordt en eene toenadering plaats vindt, door aan Indische specialiteiten, uit den boezem der Indische maatschappij gekozen, stem bij de beraadslagingen te geven; ik wijs dus met aandrang op het lezen en behartigen van mijn beroep op de Holl. natie, voorkomende in de *Soer. Nieuwsbode* van 31 Dec. 1862, No. 305 en besluit deze, even als genoemd stuk, met de welgemeende woorden:

Leve de Koning!
Leve onze opperlandvoogd in deze gewesten!
Leve Nederland!
Leve Nederlandsch-Indië!

Maart 1863. V.

BIJVOEGSEL
VAN DEN
JAVA-BODE
van Woensdag 18 Maart 1863, No. 22.

INGEZONDEN STUKKEN.

Regtsuitoefening in Nederlandsch-Indië.

> Allen die zich op het grondgebied van Nederlandsch-Indië bevinden hebben aanspraak op bescherming van personen en goederen.
> (Reglement op het beleid der Regering van N.-I. Staatsblad 1855 No. 2).
>
> Buiten het geval van betrapping op heeter daad zal er geene huiszoeking mogen plaats hebben *zonder verlof van den Raad van Justitie.*
> (Art. 91, Strafvordering).
>
> Si le roi le savait!!!

In de laatste tijden zagen wij enkele malen eenige voorvallen in de dagbladen opgenomen, die van willekeur en overschrijding van regtsmagt getuigden. Die handelingen gingen juist van hen uit, die ex officio verpligt zijn de wetten te handhaven en ze te doen eerbiedigen naar letter en geest. Zulk eene publiciteit is hoogst weldadig, en — hoewel men er niet een algeheelen goeden uitslag van kan verwachten, zoo lang men onder de ambtenaren, die met de behartiging der algemeene belangen in deze kolonie zijn belast, er eenige aantreft, die nog met lijf en ziel hechten aan den goeden (?) ouden tijd der „Compagnie" en door eene opeenstapeling van feiten toonen de openbare opinie te willen trotseren, wijl zij zich geheel en al onschendbaar achten en dus boven alle geschrijf verheven zijn — toch *zal* en *moet* ten laatste de stem der publieke opinie zich doen gevoelen en daarbij insgelijks haar invloed uitoefenen op hen, die in hun eigendunk meenen volstrekt geene slaven der wet behoeven te zijn.

Wij willen hier echter niet ontkennen dat er verscheidene ambtenaren — hooge en lagere — zijn, die zich niet gaarne een wenk ten nutte willen maken of eene bescheiden teregtwijzing waarderen en er zich naar gedragen. Zoo kan b.v. de bedekte en tevens beleefde klagt over onbeleefdheid, voorkomende in het *Bataviaasch Handelsblad* van 4 Maart ll. zeer haar nut hebben, doch een algeheel geneesmiddel — wij herhalen het — kan de openbare pers vooreerst nog niet hopen, zoo lang individuen van genoemd allooi posten bekleeden, waar toch de letter der wet stiptelijk dient te worden opgevolgd: *lex ita scripta.* Maar het is daarbij tevens eene daadzaak, dat de willekeur, die in vele handelingen doorstraalt, niet zijn oorsprong bloot in oudgasterij heeft, maar die te danken heeft aan groote ingenomenheid met eigene denkbeelden, aan de onwankelbare meening dat men de wijsheid in pacht heeft, waarom dan zulk eene geliefkoosde *eigene* meening moet worden doorgedreven.

Dit is voorwaar geen fraai verschijnsel op het gebied van Astraea, doch daarom niet gewanhoopt! De tijd die alles geeft zal dan wel verbetering mede op het *regtsgebied* aanbrengen! En opdat dit moge gebeuren zullen wij van onzen kant het mogelijke doen, om aan dit gewenschte doel bevorderlijk te zijn. Zelfs was het ons aangenaam in het *Bat. Handelsblad* van 21 Febr. ll. een stuk over *substitutie* te zien opgenomen, met welks strekking wij ons geheel vereenigen, zonder nu juist in tegenspraak te willen komen met de bijdrage in het volgend nommer van genoemd blad, aangezien de redaktie met de haar eigene scherpzinnigheid de onjuistheid en ongegrondheid der beweringen van d. G. heeft aangetoond. Wij hopen zelfs dat schrijver d. B. en anderen voort zullen gaan met het geven van nutte wenken op dit zoo gewigtig gebied, iets wat trouwens in alle buitenlandsche dagbladen van eenig belang geschiedt, want — is openbaarheid in het algemeen nuttig ter wering van verkeerdheden, niet minder is dit het geval in regtszaken. Wij zullen dus al het mogelijke doen om hiertoe mede te werken en . . ., doch genoeg! komen wij slechts tot de vermelding van een plaats gehad hebbend feit, dat naar wij vermeenen alles behalve billijk te noemen is, ja dat zelfs den toets der wettelijkheid niet kan weerstaan, en wij laten het daarbij aan het oordeel van alle onpartijdigen en bevoegden over, om hier uitspraak te doen.

Dit feit nu is niets minder dan het gebeurde op Vrijdag den 27sten Maart 1862, waarbij het domicilium geschonden is van den heer H. J. een algemeen bekend ingezeten van Batavia. Ofschoon nu de dierbare volksvertegenwoordiger *Wintgens* zou zeggen dat het maar een *Sinjo* is, kunnen wij hier toch verklaren, dat de betrokken persoon een ijverig ambtenaar is, die sedert 15 jaren in dezelfde Gouvernements betrekking werkzaam is geweest, en als bewijs van diligentie pas eene gratificatie van *f* 300 had erlangd, toen men zijne woning forceerde. Wij zullen in een volgend artikel die geheele *Geschichte* zoo getrouw mogelijk mededeelen, waarbij wij dan trachten zullen te doen uitkomen:

1o. wat den ingezetenen in Indië boven het hoofd hangt, vooral zóó er individuen worden aangetroffen, die van oordeel zijn „dat ware hij off. v. J., hij personen goederen en al uit de „woningen zoude halen, omdat art. 168 der grondwet voor „Nederlandsch-Indië is weggelaten, en dat de vraag of er een „misdrijf al dan niet gepleegd is, alleen is overgelaten aan de „subjektieve meening van de politie en justitie, en dat men „vooral moet denken dat men in Indië is". Nu zou die individuele opinie wel niet veel schaden, indien zij niet soms een al te grooten invloed uitoefende naar buiten.

2o. omdat men bij ondervinding weet, dat menige handeling van politie (wier magt discretionair is) en van justitie, hoe onwettig en te voorbarig ook, al loopen de geheele magtsontwikkeling en de ten onregte genomene maatregelen op niets uit — ridiculus mus — bij het publiek een onaangenamen indruk nalaat, terwijl de betrokkene teregt of ten onregte in zijn eer en goeden naam is gekwetst, en de justitie—al kon zij, — niets doen zal om het door haar gedane onregt goed te maken; en door de ware toedragt der zaak het publiek ten minste kan oordeelen, of de beleedigde partij het vertrouwen dat hij genoot, waardig kan blijven, ja dan neen. Het zal onnoodig zijn er bij te voegen, dat de beleedigde partij zich wel daarbij zal moeten nederleggen, zoo als zulks ook anderen reeds hebben moeten doen, ongerekend de schade en kosten die hij zich heeft moeten getroosten. Het zal hiermede gaan, zooals met zoo vele andere zaken in Indië; er wordt over gesproken, geschreven, weêr geschreven, veel gesproken, veel geschreven — doch men laat de zaak, zooals ze is en was. *(Wordt vervolgd.)*

Het publiek belang.

Het publiek belang gaat boven alles.

Gelukkig twijfelt in den tegenwoordigen tijd niemand daaraan, en een ieder, die op eene doelmatige wijze dat belang tracht te bevorderen, verdient voorzeker ondersteuning en aanmoediging.

Het is slechts de vraag, welke middelen moeten aangewend worden, om dat doel te bereiken.

Niet elk middel is daartoe geschikt, en menigmaal is in de keuze dier middelen gedwaald, zoodat het publiek belang eerder werd benadeeld dan bevoordeeld.

Onder de middelen, die ons voorkomen weinig geschikt te zijn, om het publiek belang bevorderlijk te zijn, meenen wij de zoogenaamde openbare regtskritiek van vonnissen of arresten, welke in het *Bataviaasch Handelsblad* van den 11den dezer wordt aangeprezen, te mogen rangschikken.

Niet omdat de openbaarheid in dezen niet wenschelijk zoude zijn!

Geenszins: zij bestaat reeds en moet voorzeker blijven bestaan, maar de regtskritiek van vonnissen kan in een dagblad niet anders zijn, dan eene onvruchtbare en bovendien voor het publiek gevaarlijke diskussie.

Wie toch zal waarschijnlijk het gereedelijkst tot eene dergelijke kritiek overgaan?

Natuurlijk de partij, die bij het aangevallen vonnis in het ongelijk wordt gesteld, en het is voorzeker geen gewaagde veronderstelling dat ontevredenheid over het geleden verlies, gepaard met eene zeer menschelijke, doch nadeelige neiging, om de zaak voor zich zoo voordeelig mogelijk voor te stellen, de verliezende partij er van zelve toe leiden zal, om het geschil op eene partijdige wijze aan het publiek kenbaar te maken.

Doch dit gevaar, voortvloeijende uit eene partijdige kritiek, zoude des noods gering kunnen geacht worden; zoo men steeds verzekerd konde zijn, dat het aangevallen vonnis of arrest zoude worden verdedigd.

Meestal zal dit evenwel het geval niet zijn. Niet een ieder heeft lust of tijd, om de verdediging op te vatten van een vonnis, dat, wat er in de dagbladen ook van gezegd moge worden, zijne kracht blijft behouden en hem niet aangaat.

Bovendien begeeft men zich ongaarne in eene wijdloopige discussie over regtsgeschillen, die meestal zeer ingewikkeld zijn en de bespreking van talrijke wetsartikelen vorderen.

En in eene dergelijke discussie zoude men moeten komen, want elk vonnis houdt eene beslissing in over een geschilpunt aan de wet ontleend.

Zelfs de partij, die bij het vonnis in het gelijk is gesteld, berust meestal in eene kritiek, die hem niets schaden kan.

Het natuurlijk gevolg van het onbeantwoord laten der op het vonnis of arrest gerigte aanvallen, is dus, dat het publiek zich moet tevreden stellen met de eenzijdige voorstelling en de magtspreuken van den aanvaller, tenzij men welligt aanneme, dat de lezer van een dagblad de moeite zal nemen, om telkens zijne wetboeken te gaan raadplegen.

Hij zal welligt over het geschil praten, maar een naauwkeurig onderzoek dienaangaande instellen zal hij voorzeker zelden, vooreerst omdat het hem dikwerf moeijelijk zal zijn, om na te gaan of de bestrijder van het vonnis alle omstandigheden (en hiervan hangt bijna alles af) juist heeft medegedeeld, en ten tweede omdat de beoordeeling, of de wet in het vonnis goed is toegepast, voor den niet deskundige zeer moeijelijk is.

Menigmaal is eene regterlijke beslissing hier te lande in de dagbladen besproken, doch wanneer is een antwoord op de kritiek gevolgd, en zoo dat antwoord al eens is gegeven, welk nut heeft de diskussie gesticht?

Onlangs is nog in het *Bataviaasch Handelsblad* de vraag behandeld, of elk gemagtigde een ander in zijne plaats mag stellen?

De een beweert, dat die magt aan iederen prokuratiehouder toekomt, de ander ontkent dit.

Dat was eene kritiek van een vonnis.

Is het daarin besprokene geschil opgelost? Wij gelooven het niet.

De Redaktie van het *Bataviaasch Handelsblad* beweert, dat ieder gemagtigde het regt heeft om een ander in zijne plaats te stellen; maar bewijzen worden niet geleverd.

Indien men dus, vertrouwende op iemands speciale kundigheden, hem den een of anderen last had gegeven, dan zoude hij door een ander zijn mandaat kunnen laten uitvoeren?

Waarschijnlijk niet. Het was de bedoeling van den lastgever, dat een bepaald persoon, dien hij kende en wist voor zijn doel bijzonder geschikt te zijn, den last uitvoerde. Hij en niemand anders, wenschte hij dat voor hem werkzaam was.

Men ziet derhalve, dat niet elk lastgever een ander in zijne plaats mag stellen.

Soms mag hij dit, soms niet, al naar gelang de bedoeling der partijen is geweest.

De bepaling van de wet, dat de lasthebber, zoo hij een ander in zijne plaats stelt, verantwoordelijk voor dien persoon is, bewijst volstrekt niets.

Die verantwoordelijkheid is eene verbindtenis ex lege, niet ex contractu. In de wet zijn menigvuldige voorbeelden eener dergelijke verantwoordelijkheid, en niemand zal toch willen beweren, dat de stelling, „*iemand is verantwoordelijk, dus bevoegd*" juist is.

Indien de beoordeeling van vonnissen doelmatig en onpartijdig wil zijn, dan moet het geschilpunt met ernst en wetenschappelijk worden besproken, zonder dat is de kritiek nutteloos.

Voor eene wetenschappelijke behandeling is elk dagblad ongeschikt, alware het alleen uit gebrek aan ruimte.

Iets geheel anders is het evenwel, wanneer in een dagblad de inhoud van een vonnis of arrest wordt medegedeeld.

Zoo iets is hier gewoon en inderdaad nuttig, doch eene kritiek dier vonnissen is ondoelmatig.

Het schijnt, dat de schrijver d. Y. in het *Bataviaasch Handelsblad* van den 11den dezer het groote onderscheid tusschen eene bloote vermelding van de behandelde regtszaken en eene kritiek daarvan, niet in het oog heeft gehouden.

In de meeste landen wordt in de dagbladen eene rubriek „Regtspraak" getiteld, aangetroffen, doch nergens eene rubiek „Regtskritiek."

V. . . . . . s.

Wij moeten hier bepaald in meening met onzen inzender verschillen. *Niet* in de schoone *theses,* die hij in den aanvang van zijn opstel voorop stelt: „Het publiek belang gaat boven alles," wij gelooven dat wij dit reeds genoegzaam hebben getoond, doch in de opvatting der middelen die het algemeen belang kunnen bevorderlijk zijn. Onze inzender meent het ondoelmatig, onvruchtbaar en soms gevaarlijk voor het publiek, wanneer het REGT IN INDIE wat meer publiek wordt besproken. Wij niet! Naar ons oordeel heeft men reeds veel te lang gewacht om een begin te maken, met in navolging van andere landen in de dagbladen eene rubriek aan Astraea gewijd in te ruimen. Wat d. B. op 21 Februarij in het *Bataviaasch Handelsblad* heeft aangevangen; wat d. IJ. op 11 Maart zegt over: „Regtskritiek" juichen wij ten volle toe. Openbaarheid toch is het groote struikelblok van verkeerdheden, eigendunkelijke, eigenmagtige handelingen; en zoo lang de bespreking van regtsaangelegenheden niet in persoonlijke aanvallen of in verdraaijingen der feiten ontaart, vinden wij deze nieuwe opening van terrein alles behalve eene overtolligheid, alles behalve onvruchtbaar. — En hebben wij soms geene ruimte, zooals de inzender vermeent, welnu — dan nemen wij een bijvoegsel! — Wij hadden eigenlijk deze regelen strikt genomen niet behoeven te schrijven, want juist door hier boven een stuk over dezelfde aangelegenheid — uitoefening van het Regt — op te nemen, toonen wij reeds te zondigen tegen de principes van onzen inzender V . . . . . s, dien wij overigens nitnoodigen om tegen zijne eigene stellingen te gaan zondigen en de polemiek ten deze nog niet op te geven. *Red.*

Er staat geschreven.

Wie beroept zich niet zoowel in godsdienst- als regts- straf- en andere zaken op de magtspreuk: *er staat geschreven!* Wie gebruikt deze spreuk niet dikwerf als een *dekmantel,* als een middel onder anderen, om op eene gemakkelijke wijze onregtvaardigheden te bedrijven, overtuigd als men is, dat hetgeen men schrijft *onvoorwaardelijk* wordt geloofd, en dus degene aan wien dit schrijven is gerigt, zich daarop in voorkomende gevallen zal beroepen? Velen, Mijnheer de Redakteur! hebben het ondervonden en ondervinden het nog, dat zij van zaken worden beticht, *die hun onbekend zijn en er de lijdende partij van blijven.* Niet slechts weet men er hier van te spreken en te klagen onder militaire en burgerlijke ambtenaren, vooral onder Subalternen, maar zelfs ook onder partikuliere personen.

Gij waarde Redakteur, zult gewis niet veel moeite behoeven aan te wenden om U, door onderzoek, van de waarheid hier van te kunnen overtuigen. En de waarheid moogt Gij toch wel in uw belangrijk en veel gelezen wordend dagblad, den *Java-Bode,* openbaar maken. *Openbaarheid* ja, daarop roemt men zoozeer in onze eeuw van vooruitgang. Deze roem echter strekt zich niet uit tot geschriften, (rapporten), wier inhoud voor den persoon dien het aangaat *geheim* wordt gehouden. Waarom? — *Vreest* men in dit opzigt *openbaarheid,* — openbaarheid namelijk, voor den persoon zelven wien het regardeert, om dezen zijn regt te doen handhaven, zich te verantwoorden? Wanneer men te dezen aanzien billijk en loyaal handelde, voorzeker dan zou dikwerf onwaarheid en onregtvaardigheid vrij wat meer aan het licht kunnen worden gebragt; menigeen althans geen reden tot bitter klagen hebben; en aan het indienen van onware, ongegronde en niet wettig geldende berigten, opgaven enz. een einde gemaakt worden.

„Zie, zeide zeker iemand tot een zijner ondergeschikten, „wat er door mij over u is geschreven. Gevoelt ge u er door bezwaard en benadeeld, maak er dan het voor u noodig gebruik van." Zulk eene loyaliteit is voorwaar hoogst zeldzaam. En toch is ze allernoodzakelijkst, zoowel ter wille der regtvaardigheid, als in het wezenlijk belang èn van personen èn van Nederland en zijne bezittingen.

Heb de goedheid, geachte Redakteur, het vorenstaande in uw dagblad te doen opnemen; *ook* om den nieuwen Redakteur van het tijdschrift van Nederlandsch-Indië Dr. Bleeker, zulks onder de aandacht te brengen; want het voorstaan en ten goede doen werken der onderwerpelijke aangelegenheid behoort toch ook tot de taak, die hij op zich heeft genomen.

Ik ben met achting,

UEd. Dienaar en Voorstander
van regt en billijkheid,
D.

SAMARANG, den 1sten Maart 1863.

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

Eergister avond is omstreeks 9 ure alhier eene aardbeving gevoeld, welke duidelijk merkbaar was en in de rigting van het Z. naar het N. voortliep. Gisteren moet het verschijnsel zich hebben herhaald, doch in veel ligter graad.

Men heeft ons de opmerking gemaakt, dat de gasverlichting tegenwoordig veel te wenschen overlaat, iets wat wij niet kunnen tegenspreken. De punten van klagt bestaan in:

1o. De partikulieren die zich van gas hebben voorzien, hebben over het algemeen tot nog toe niet veel in verlichting gewonnen.

2o. De straatlantaarns worden in den laatsten tijd tusschen 7 en $7\frac{1}{2}$ ure eerst aangestoken.

De slechte verlichting, die vooral sedert Zondag ll. heeft plaats gegrepen, wordt niet alleen aan *slecht gas* toegeschreven, maar vooral ook aan *onvoldoende drukking.*

Het ware te wenschen dat de politie zich eens ter dege met deze aangelegenheid bemoeide. Ook vreest men dat de partikulieren zullen gaan weigeren te betalen, wanneer hun geen beter licht wordt verschaft.

In de *Samarangsche Courant* van 13 Maart ll. komt eene mededeeling voor omtrent de afdeeling Soerakarta der N.-I. maatschappij van Nijverheid en Landbouw, waaruit onder anderen blijkt dat den 1sten Januarij 1862 het getal leden uit 22 bestond, dit was $2\frac{1}{2}$ maand na de oprigting. In dat jaar klom het getal leden tot 33, terwijl nu wederom 6 heeren verzocht hebben, lid van die afdeeling te worden.

De eerste werkzaamheden bepaalden zich uitsluitend als 'tware tot het trachten te verbeteren en te vermeerderen der produkten. Hiertoe werden de navolgende zaden ontboden, als: Indigo uit Bengalen, Cacao van Venezuela, Para Gras uit Brazilië, Koffij van Padang, Maïs, Katjang, benevens Groentenzaden (vooral Peulvruchten) uit Holland. Zoo ook werd ontboden een kleine hoeveelheid Carolinarijst. Deze padi is nog niet ontvangen en maakt alzoo een vrij lange reis.

Reeds een groot gedeelte van die zaden is verstrekt. Ook verwacht men zeer spoedig de uitschrijving van een prijsvraag omtrent den achteruitgang der Indigo-kultuur.

Onder de voorstellen is het aanleggen van Vischvijvers en het bevorderen van de invoering van verbetering van Landbouwgereedschappen van veel belang.

Ook werden drie Amerikaansche ploegen tot het nemen van proeven ter beschikking gesteld.

Onder de ingezonden stukken verdienen vooral melding:

a. De behandeling voor de teelt en gewone Inl. bereiding van Koffij, van Holle.
b. Een voorstel over het oprigten van wind-watermolens, van P. van Raalten.
c. Een korte handleiding over de Rameh-kultuur, van Dixon.
d. Eene verhandeling over de Amerikaansche ploegen, van Zwager, enz. enz.

Wij vinden dit inderdaad een zeer verblijdend verschijnsel en wenschen in het belang van industrie en kultuur, dat meerdere afdeelingen dezer maatschappij in het aanzijn mogen komen.

Men schrijft ons van Bandjermasin:

Den 7den Maart arriveerde alhier de Kolonel Happé, benoemd chef der Expeditie ter dezer Kuste en wd. Resident van de Zuid-en Oosterafdeeling.

's Gouvernements stoomschip *Hertog Bernhard,* waarmede ZHEd. G. de reis van Batavia naar herwaarts had gedaan, bleef buiten de bank ten anker liggen, terwijl ZHEd. G. aan boord van Zr. Ms. stoomschip *Admiraal van Kinsbergen* embarkeerde en daarmede naar Bandjermasin stoomde. Reeds den volgenden dag gaf de Luitenant Kolonel Verspijck het bestuur met de gewone formaliteiten over en bedankte in hartelijke, hoogst vleijende bewoordingen allen, die hem gedurende zijn ruim driejarig bestuur hier zoo trouw hadden ter zijde gestaan.

Den 9den bood de Luitenant ter zee 1ste klasse J. C. Oudraat, Kommandant der Maritieme middelen bij de Expeditie, ZHEd. G. een diner aan, dat bijgewoond werd door de oudste ter plaatse aanwezige officieren van Land-en Zeemagt.

Juist dit, als bewijs van hulde en achting aangeboden, diner gaf aanleiding tot deze mededeeling.

Dien dag toch kwam de sympathie, welke voor den Overste Verspijck hier zoo algemeen en onverdeeld gevoeld wordt, heerlijk te voorschijn.

Smaakvol was de zaal gedekoreerd. Hollandsche vlaggen en wimpels versierden de wanden en omkransden de gestelde opschriften van: „Hulde aan den Luitenant Kolonel G. M. Verspijck" „1859—1860—1861—1862—1863" „Amonthay", „Tameang-Laijang", „Tanah-Laut", „Teweh".

Roemvolle en schoone herinneringen voorwaar! zoowel voor den afgetreden chef als voor menig aanwezig zijnden gast, en men zag dan ook bij het uitbrengen der hartelijke en wel gemeende toasten menigen traan in een fier krijgmansoog, als een niet te onderdrukken opwelling van een gevoel van gehechtheid en liefde voor den beminden chef, met wien zoo velen lief en leed gedeeld hadden, en die steeds allen voorging op den weg van moed en eer.

Tot laat in den nacht ging vrolijk de beker rond; toast op toast werd ingesteld en de glazen telkens ten bodem geledigd, want alle feestdronken hadden dezelfde strekking, hetzelfde doel: hulde en sympathie te bewijzen aan den geachten afgetreden chef of leedwezen te betuigen over zijn vertrek.

Voorwaar een ieder die het geluk had deel te mogen nemen aan dit zoo echt militair feest, was daar getuige, hoezeer de Overste Verspijck door Zee-en Landofficieren wordt hoog geacht en bemind.

Zigtbaar aangedaan beantwoordde hij den zoo gullen en in echte zeemanstaal geuiten heilwensch van den waardigen en algemeen geachten Kommandant der Marine, en — zijn er al omstandigheden, die den braven Verspijck bij zijn vertrek grieven; zaken welke buiten onze beoordeeling liggen, — moge dan de zoo algemeen betoonde deelneming hem de voldoening geven, dat hij door een ieder die hem hier heeft leeren kennen, wordt bemind en hooggeacht.

Een optogt der marine sloepen met fakkellicht, vuurwerk en muzijk, om den Overste Verspijck huiswaarts te geleiden, besloot op regt maritieme wijze dit vrolijk feest, hetwelk bij allen zeker in aangename herinnering zal blijven.

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia.

VAN 14 TOT 17 MAART 1863.

MARINE-HOTEL. Kruisinga en familie, S. H. Hofelt, Mejufv. C. E. Koning en Mejufv. J. van Daalen, van de Pol, van Nederland.
HOTEL DES INDES. E. Coutineau, van Singapore. — J. J. H. Stolte, van Bandjermasin. — van Daalen, Renard, van de Reede.
HOTEL DER NEDERLANDEN. H. A. van Bijbergen en Echtgenoot, van Krawang. — J. C. Dittma, van Rotterdam. — Court, van de Reede.
JAVA-HOTEL. Stijger, van Padang. — A. Sontag, W. Bonjer, Semesby, S. Martine, van Amsterdam. — Tollens, van Buitenzorg. — Visser en Echtg., van Melbourne. — Westendorff, van China.

Aangekomen en Vertrokken Passagiers.

VAN 14 TOT 17 MAART 1863.

Met het Ned. Ind. stooms. *Macasser,* gezagvoerder Bierings, de Heeren J. M. van Merkensteyn, Echtgenoot en drie kinderen, C. C. Voorneman, Echtgenoot en één kind, Timmermans en Echtgenoot, benevens Z. M. troepen van Billiton, Singkawang en Pontianak.

Met het Ned. Ind. stooms. *Oenarang,* gezagv. Schol, Majoor de Moll van Otterloo, de Heeren Ledeboer en Echtgenoot, van Deinse, Maas, Prins, Verschueren, van der Hell, Echtgenoot en twee kinderen, van Soest en Echtgenoot, de Chauvigny, de Biot, Sablon, Zeydel, Reiss, Bergeest, Heymeyer, Gasper, Thomas, Aganoor, van Kervel, Blackman en Echtgenoot, Francis, van Steendering, van Kerkhoven, Echtgenoot en drie kinderen, twee jonge heeren Geestdorp, Mevrouw Hoola van Nooten, Mejufvrouw Coenen Verwoert, benevens Z. M. troepen naar Samarang en Soerabaija.

Batavia. — Den 12den Maart jl. overleed te Malang (Pa soeroean) in den ouderdom van ruim 49 jaren ds. *J. F. G Brumund,* laatst predikant bij de protestantsche gemeente alhie en dirigerend lid van het Bataviaasch Genootschap van Kun sten en Wetenschappen.

In 1841 in Nederlandsch-Indië gekomen, trad hij in dat zelfde jaar als predikant in de afdeeling Samarang in diens en werd achtereenvolgens benoemd tot predikant te Amboina Padang, Soerakarta, Soerabaija, Pontianak en laatstelijk te Ba tavia, uit welke betrekking hij in het vorige jaar op verzoe eervol werd ontslagen.

Niet alleen als leeraar bij de hervormde gemeente, maar ook als schrijver en beoefenaar van de oudheidkunde staat de hee *Brumund* gunstig bekend.

Wij bezitten o. a. van hem de „*Indiana,*" bevattende een verzameling van stukken van onderscheiden aard over landen volken en geschiedenis van den Indischen Archipel; zijn „Ver handeling over het volksonderwijs onder de Javanen"; zijn be schouwing van- en gedachten bij het bezoeken van het Hindoe monument Boro Boedoer"; zijne berigten omtrent de evange lisatie en anderen meer.

In 1862 werd hij door het gouvernement voor den tijd van één jaar in kommissie gesteld, om binnen dat tijdvak in te dienen een beschrijving van de Hindoe oudheden op Java. Vóór dat die zending, waarin hij reeds getoond heeft met vee vrucht werkzaam te zijn geweest, geëindigd was, overleed hij aan de gevolgen van een leverontsteking.

De staat verliest in hem verdienstelijk dienaar en de weten schap een harer waardigste en ijverigste beoefenaars.

— Per stoomboot *Koningin der Nederlanden,* kapitein Lewis, zijn den 15den Maart 1863 door het postkantoor alhier ver zonden:

Per overlandmail via	Marseille	. . . .	8692	adressen.
„ „ „	Triëst	. . . . . .	831	„
„ „ „	Southampton	. . . .	161	„
			9684	adressen.

Naar	Singapore	. . . . .	1587
„	Banka	. . . . . .	428
„	Palembang	. . . . .	237
„	Riouw	. . . . . .	204
			12140 „
	Totaal	.	21824 adressen.

Preanger-Regentschappen. — Op den 28sten Februarij jl. omstreeks half acht ure des ochtends is in het regentschap Limbangen eene aardbeving waargenomen in de rigting van het zuiden naar het noorden, die ongeveer 10 seconden heeft geduurd.

Madioen. — Na de zware overstroomingen, waarvan melding is gemaakt in ons nummer van den 11den Maart jl., vleide men zich van de herhaling van vergelijke onheilen verschoond te zullen blijven, doch werd in die verwachting te leur gesteld.

Ten gevolge van nog heviger regens dan aanvankelijk bereikte de Madioen-rivier op den 3den Maart jl., vooral in den laten nacht, een bijna ongekend hoog peil.

Gelukkigerwijs zijn geene menschenlevens te betreuren, hetgeen moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat een ieder, nog onder den indruk der eerste overstrooming, bij het op nieuw en al hooger en hooger wassen van het water op zijne hoede was.

Ook aan het veldgewas is betrekkelijk maar weinig schade toegebragt, dank zij de geleidelijkheid, waarmede het water afliep.

Groot is intusschen de schade, aangerigt aan de bruggen, die reeds door den eersten vloed zoo zwaar geleden hadden, en met welker herstel men reeds zoo goed als gereed was.

De kapitale houten brug nabij de hoofdplaats Ngawi is nagenoeg geheel vernield; eveneens een niet minder kapitale brug nabij de hoofdplaats Poerwodadi, terwijl ook twee bruggen van de hoofdplaats Madioen naar de grenzen van Kediri zware schade hebben ondergaan.

Er zijn maatregelen genomen om de, althans voor rijtuigen, gestremde kommunikatie zoo spoedig en goed mogelijk te herstellen, maar uit den aard der zaak kan zulks niet anders dan met tijdelijke voorzieningsmiddelen geschieden.

De overvaart over de Madioen-rivier was gedurende den 3den en 4den Maart jl. gestremd, omdat er wegens den snellen stroom vrees voor ongelukken bestond.

De afdeeling Ponorogo had ditmaal weinig last van de regens, zoodat daar geene overstroomingen zijn ontstaan.

De hooge waterstand is den 5den Maart begonnen te verminderen, en thans zijn de rivieren, hoewel nog niet tot het gewone peil teruggekeerd, evenwel niet meer gevaarlijk.

Het water was op den 4den Maart in de Madioen-rivier ongeveer 6 Rhijnlandsche voeten boven het hooge peil, dat het bereikte bij gelegenheid van den vorigen vloed.

Patjitan. — Ten gevolge der aanhoudende hevige regens, welke gedurende de laatste dagen van de maand Februarij jl. in dit gewest zijn gevallen, zijn de rivieren tot eene buitengewone hoogte gerezen en buiten hare oevers getreden, waardoor op enkele plaatsen het te veld staande padigewas zeer veel heeft geleden. Eene inlandsche vrouw en haar kind zijn bij die gelegenheid verdronken.

In de distrikten Pangoel en Semanten zijn vier bruggen beschadigd en één vernield, terwijl in het eerstgenoemd distrikt de weg op onderscheidene plaatsen door aardstortingen is bedekt, hetgeen eene tijdelijke stremming in de kommunikatie met het naburige Ponorogo heeft veroorzaakt. Maatregelen zijn genomen om de gemeenschap te herstellen.

Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo. — Ter aanvulling van het voorkomende in ons nummer van den 11den dezer kunnen wij omtrent den stand van zaken in dit gewest nog de volgende berigten, loopende tot den 8sten Maart, mededeelen:

De bende, die de kampong Liang Djarang in het Martapoerasche heeft aangevallen, vertoonde zich niet weder. Op het berigt echter dat die muitelingen in de omstreken van Atampang en Benimin uitgestrekte ladangs hadden aangelegd, is uit Pengaron eene patrouille van 50 bajonetten onder de bevelen van kapitein H. F. Thissen naar Blimbing vertrokken, om aldaar in de omstreken te patrouilleren en de padivelden der roovers te vernielen.

Het voortdurend slechte weder en de buitengewoon hooge waterstand der soengei's belemmerden echter de bewegingen onzer troepen, terwijl de gezondheidstoestand der militairen veel te wenschen overliet, zoodat men genoodzaakt is geweest een gedeelte van het detachement te verwisselen.

In de afdeeling Tanah Laut heerschte overal eene gewenschte rust; maatregelen zouden aldaar genomen worden, om bij den op handen zijnden padi-oogst de bevolking te beschermen tegen de zwervende benden, die welligt van uit Koesan invallen zullen doen.

Gedurende de maand Februarij is het distrikt Petap in onrust gebragt door eene bende kwaadwilligen, die volgens ingewonnen berigten onder de bevelen moet staan van Djaja Lalana, Gapoer, Karta Negara en Noro. Vooral deze laatste heeft in het Petapsche een grooten invloed en zet de bevolking tot verzet aan.

Alhoewel de hooge waterstand het uitrukken onzer patrouilles zeer belemmerde, mogt het den 1sten luitenant P. J. Blok niettemin in het begin dezer maand gelukken, met zijne patrouille uit Rantawan den vijand te Tebing Tingi aan den linkeroever der Petap-rivier optesporen.

Eene bende van 30 à 40 muitelingen had zich daar onder zekeren toemenggoeng Madjang Negara in eenige huizen verscholen.

Bij het bemerken des vijands ging de luitenant Blok onmiddelijk tot den aanval over en mogt het hem gelukken 2 hunner, waaronder bovengenoemd hoofd, neêr te schieten en eenige wapenen buit te maken.

Het Balangansche boven Parang werd onveilig gemaakt door eene bende van 50 à 60 man onder het bevel van zekeren Ngabehi Mangoen Karsa, die, niettegenstaande de verdediging der bevolking, de kampong Boentoet heeft afgebrand.

De uit Parang gezondene hulp was tengevolge van den hoogen waterstand der rivieren genoodzaakt terug te keeren.

De hoofdmuiteling Kerta Negara, die zich thans Toemenggoeng Joeda Nata noemt, maakt met zijne zwervende bende het Alleijsche onveilig. Een gedeelte dier bende, welke door den kapitein K. van der Heijden uit hare stelling te Penti-Biroe was verdreven, trachtte zich door het Tabalongsche een weg te banen naar de Barito, waarin zij echter door de bevolkings-patrouillles is verhinderd.

Volgens onderscheidene berigten zouden pangeran Amin-Oel-

lah en pangeran Praboe-Anoem zich ophouden in de bovenlanden van Sampanahan.

Bij het vernemen van het berigt, dat eene bende van 30 à 40 man in den nacht van den 3den op den 4den Februarij in het Amanditsche de kampong Taäl aangevallen en vervolgens eene versterkte positie te Pegat Sigang ingenomen had, rukte de kapitein C. G. Gehne den 12den daaraanvolgende met 40 bajonetten van Kendangan derwaarts. Bij zijne aankomst trof hij den vijand in eene versterkte positie op den top van een heuvel aan en werd hij met geweer en lilavuur ontvangen.

Nadat de kapitein Gehne eenige granaten achter de versterking had laten werpen, liet hij eene omtrekking beproeven, waarop de vijand, deze beweging bemerkende, in aller ijl op de vlugt sloeg, zonder dat het den onzen mogt gelukken hem in de wildernis te achterhalen.

Van Ngabi Pandji, hoofd van Kwala Koeron, en Djaga, hoofd van Hampoeran, is het berigt ontvangen, dat de goesti's Tarip en Anim voornemens waren zich aan het gouvernement te onderwerpen en alleen wachtten op een onzer zendelingen, die belast is hen te Nawi af te halen.

De civiele gezaghebber, tevens militaire kommandant van de Boven-Kapoeas, zonde met het gouvernements stoomschip *Boni*, vergezeld van een detachement van 25 militairen, eene inspektiereis naar die bovenlanden doen.

De berigten van de Oostkust luidden gunstig. In Koetei is de oproerige pangeran Nata Koesoema door des sultans volk verslagen, waarop hij is gevlugt en zich waarschijnlijk heeft aangesloten aan de bende van Kerta Negara, Gapoer en Noro.

(*Jav. Ct.*)

Bodjonegoro, 9 Maart 1863. Van deze plaats ontvingen wij van onzen korrespondent het volgende schrijven:

Ik haast mij u mede te deelen de jammer en ellende alhier veroorzaakt door overstroomingen der Solo-rivier.

Reeds op den 2den dezer werd gemerkt de hooge stand van het water in de Solo; den 4den zwol het water nog hooger en trad het over den oever en overstroomde de lager en nabij zijnde gronden, zoowel sawahs als tegallan, doch deze kleine overstrooming, die trouwens jaarlijks plaats vond, baarde geene onrust, en men dacht geenszins, dat het gevaar nog ophanden was.

In den morgen van 5 dezer begon de steeds toenemende rijzing van het water eenige onrust te baren; men vernam, dat hier en daar bruggen werden weggeslagen, zwakke water-keeringen omver-geworpen, doch de spoedige en krachtdadige hulp bragt het echter zoo verre weder, dat de kommunikatie hersteld werd, en het water slechts de gronden langs den oever der rivier overstroomde, door nieuwe dijken op te werpen; alles werd in het werk gesteld, om tegen te gaan, dat het water over den grooten weg liep, doch zulks bleek vruchteloos te wezen; na een dag vol onrust overmeesterde in den avond van 5 dezer de schrik aller harten, de kreet „het water is over de dijken geloopen," hoorde men heinde en ver klinken; alles liep in de war, alle losse goederen werden gepakt, en men zag van minuut tot minuut het water hooger worden en zich verspreiden.

De inheemsche bevolking, wonende op lagere terreinen spoedde zich met praauwen naar de op hooger plaatsen gelegen Europesche wijken, en hoopte aldaar beveiligd te zullen worden voor het water. De maan bescheen al die ellende; men zag ouden van dagen en kinderen elkander een droog plekje betwisten; het vee rende rond, om een schuilplaats voor het nakend gevaar te zoeken. In het verschiet zag men de bergen van Toeban en ieder wenschte zich derwaarts te spoeden, doch durfde zich niet te wagen in de kleine praauwen, welke men bij den heerschenden schrik en verwarring alleen konde meester worden, want de weg lag over de Solo en de stroom was sterk. Ook de Europesche buurt bleek niet zeer lang een veilig toevlugtsoord voor de wanhopende en verschrikte menschen te wezen; men zag de laag van den grond af gebouwde huizen vol water loopen, men vlugtte naar de hooger opgetrokken woningen, doch helaas! ook van hier werden de schuilenden verjaagd; het water klom steeds hooger en hooger, zoodat in de woningen der Europeanen het weldra 6 à 10 voet hoog stond. Allen vlugtten toen naar de alloon-alloon, die nog niet onder water was. Gelukkig dat de nood niet verder ging, want schoon ook tegen den morgen van 6 dezer een groot deel der alloon-alloon onder water liep, zoo bleef er toch een smalle strook drooge grond over, waarop men tegen het water beveiligd was; van toen af begon het water eenigzins te dalen, schoon wij toch nog geenszins van hetzelve bevrijd zijn. Nog immer stond het in de woningen der Europeanen te Ledok 4 à 6 voet hoog, om niet te spreken van de op lagere gronden gelegen huizen der Javanen, die geheel onder water staan.

De schade en het verlies van menschen kan ik bij geene mogelijkheid u thans opgeven, doch het moet groot, zeer groot wezen.

(*Sam. Adv. Bl.*)

Soerabaija, 7 Maart. In de beide andere, hier ter stede verschijnende bladen leest men een brief van dank aan de gemeente van Soerabaija van den gewezen gezagvoerder van het verongelukte Fransche schip *St.-Jean*, P. Lemaître. Daaruit zien wij dat de bijdragen in den nood voor dezen en voor zijne lotgenooten, te Soerabaija geheel onbekende lieden, hebben bedragen *f* 3075.30.

Wij maken hiervan melding,- niet om met ophef te gewagen van deze kleine gift,- maar om aan de overzeesche landgenooten te toonen, dat men te Soerabaija, voor geheel vreemde, maar ongelukkige natuurgenooten, iets afzonderen kan van hetgeen men zelf zoo noodig heeft.

Wij bezitten uitvoerige opgaven van al hetgeen de Soerabaijasche gemeente (het betalend deel) al zoo wat bijgedragen heeft voor anderen. De totale som beloopt ongeveer *f* 250,000. Het getal der betalers ongeveer 500.

Dit is ongeveer voldoende voor vier Suikerfabrieken werkkapitaal, wanneer het als voorschot ware te verstrekken. Doch misschien is dit geld langs een anderen weg ook Java-Suiker of Koffij geworden, en heeft alzoo voor een gedeelte ook voor het Batig saldo bijgedragen.

9 Maart. De rivier heeft een zeer hoog peil bereikt; vele stads kampongs zijn geïnundeerd; de vesting-grachten zijn boorde-vol; de bruggen reiken nog juist hoog genoeg voor doorvarende vaartuigen; ongelukken heeft men zoo verre bekend, nog niet te betreuren. Het is de gewone tijd voor overstrooming in Maart.

Soerabaija, 12 Maart. Nabij de dessa Tapen (Modjokerto,) is eene dijkbreuk ontstaan in de Brantasrivier van ongeveer 26 roeden breedte, en op eene paal afstands van de vroegere doorbraak bij Tjowalang.

De wateren van den hoofdstroom Brantas vloeijen nu naar Soerabaija, door de kanalen van Godongsoro, Gedek en Melirip, over een stroomdraad van ses en zeventig duizend metres.

De watermassa, die nu het gebied van de stad Soerabaija binnenstroomt, schatten wij op 1,872,000 kubiek ellen per uur, waarvan er 612,000, voorbij de fabriek de Volharding, kali Sepi, (Pagirian) en 1,260,000 onder de brug van Patook door de middenstad stroomen. Onder de groote middenstadsbrug (roodebrug) zullen thans doorstroomen naar zee, dertig millioen kubiek metres in het etmaal.

De suikerrietvelden van Gempolkrep aan den westelijken hoek der delta, hebben veel te lijden van het afstroomend en overstroomend water uit de kanalen van Gedong Soro en Gedek.

De dijk bij Perning, distrikt Goenong Gendeng, is gister morgen doorgebroken. Al de omliggende rijstvelden zijn overstroomd. De plaats van doorbraak was reeds eenige dagen bevorens als zwak en onhoudbaar aangeduid geworden, maar ter voorkoming van het onheil schijnt niets te zijn gedaan. (*Soer. Ct.*)

Pasoeroean, 11 Maart. Sedert verscheidene dagen staat de groote postweg van Soerabaija naar Pasoeroean, tusschen de 14e en 17e paal op de hoogte van Gondang Legi ruim 4 voet onder water, zoodat de passagiers met praauwtjes moeten overvaren of met de rijtuigen een omweg van 2½ paal over een karreweg maken.

Men schrijft ons uit Modjokerto onder datum 8 dezer.

Gisteren morgen is de dijk bij Taping [1]) over eene lengte van ruim 100 voet doorgebroken, waardoor eene menigte sawas en eenige rietvelden van de Fabriek Gempol Krep overstroomd zijn geworden; spoedig aangebragte hulp is zonder goed gevolg gebleven. Het is opmerkelijk dat te Djoewalan Kedang en Sero en nu te Taping de dijken altijd doorgebroken zijn beneden een eiland dat zich in de rivier gevormd heeft. Het ware daarom te wenschen, dat zij op die plaatsen dubbel versterkt werden.

De Porrong dijken worden steeds sterk bewaakt, tot nu toe vreest men daar geen doorbraken.

[1]) De dessa Taping ligt omtrent een paal van Djoewalan, waar de dijk langs de Kediri rivier verleden jaar ook door gebroken is.)

(*Pas. N. en Adv. Bl.*)

Padang, 7 Maart. Zoo als onze lezers bereids bekend is, heeft Z. M. Stoomschip *Reinier Claeszen* te Sibogha aan boord genomen de resident van Tapanoeli, de 1 Luitenant Kakebeen en 25 onderofficieren en manschappen en te Goenong Sitoli de Wd. Civile en militaire gezaghebber van Nias, de 1 Luitenant Meijer, 19 soldaten en de mortier van 15 duim, en van daar zijne reis vervolgd tot Seroemboe, ten einde eene expeditie te maken tegen de Kampong Leulowaoe op de westzijde van genoemd eiland, alwaar slavenhandelaars andermaal in verzet waren gekomen tegen het Gouvernement.

Na de troepen aldaar aan wal gezet te hebben, zetten deze laatsten onder het bevel van den Luitenant ter zee 2de klasse Spanjaard, twee en een halven dag den marsch voort en kwamen den 19 Februarij des morgens ten 9 uur voor de versterking Leulowaoe; deze is gebouwd op een berg in den vorm van een suikerbrood, ongeveer 400 voeten hoog en bestond uit twee gedeelten, het eerste boven op den berg, afgesloten door een zware palisadering, het tweede een vijftig voet benedenwaarts, eveneens afgesloten. Ongeveer vijf soorten van blokhuizen waren binnen en in de lijn der palisadering opgerigt. De wanden der berg waren zeer steil, bijna onbeklimbaar; men schatte het aantal menschen daar boven volgens geruchten op 2 á 300.

De Luitenant ter zee Spanjaard liet een 50tal worpen op die vijandelijke verschansingen doen, waarvan er eenige daar binnen sprongen en volgens latere berigten een 50tal dooden en gekwetsten den vijand bezorgde; deze worpen geschiedden onder het hevige vuur van den vijand, die ons 2 zwaar geblesseerden bezorgde, daarop werd de storm bevolen; de 1e. Luitenant F. W. Meijer plaatste zich vrijwillig voorop en de geheele kolonne, sterk 4 officieren, 50 matrozen en 50 soldaten volgde; de reserve bleef beneden. Onder een hevig vuur van den vijand, kogels, steenen en pijlen, kwam men boven en stuitte op een zwaar planken huis, gelegen in de palisadering; het was onmogelijk daar binnen te dringen; toen beproefde de 1e Luitenant Meijer, geholpen door den fuselier Seckinger en den kettingganger Si Rangoh, eene opening door de palisadering te maken; het was hun bijna gelukt, toen de fuselier Seckinger door een geweerschot doodelijk getroffen nederviel; de 1e luit. F. W. Meijer door een steenworp aan het hoofd en een hevigen stoot met een bamboe onder het regteroog gewond achterover den berg aftuimelde, en de kettingganger Si Rangoh door een lanssteek getroffen werd. De Luitenant ter zee Schuurman viel neder door een steenworp. Binnen eenige oogenblikken hadden wij een 15tal gekwetsten, en de Luitenant ter zee Spanjaard, het ondoenlijk achtende langer den aanval voort te zetten, beval terug te trekken dat in goede orde geschiedde.

Naar wij vernemen zal door het Gouvernement spoedig eene grootere magt naar die Kampong gezonden worden.

(*Aangeboden.*), (*Sum. Ct.*)

OFFICIELE BERIGTEN.

BEKENDMAKING.

Ingevolge bekomen last wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleenen op

Maandag den 30sten Maart,

des morgens ten 9 ure, aan het Gouvernements-hôtel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie met opgave van titels te rigten aan den ADJUDANT VAN DIENST.

BATAVIA, den 14den Maart 1863.

De Ridmeester Adjudant, Jhr. H. W. L. DE KOCK.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den ambtenaar ter beschikking van den gouverneur van Sumatra's Westkust F. A. Nieuwenhuijzen.

Ingetrokken:

Op verzoek, de aan H. Weisz uitgereikte akte tot uitoefening van de heel- en verloskundige praktijk te Samarang.

Benoemd:

Tot onder-inspekteur over de bebakening, de kustverlichting en het loodswezen in Nederlandsch-Indië, de op verzoek eervol uit Z. M. zeedienst ontslagen luitenant-ter-zee der eerste klasse L. M. de Laat de Kanter, thans met de waarneming van de voormelde betrekking belast.

Tot kommies bij de hoofdkommissie van onderwijs in Nederlandsch-Indië, de klerk bij die kommissie J. Noordhoorn.

Tot lid bij de subkommissie van onderwijs te Poerwakarta (adsistent-residentie Krawang), A. J. Poublon, telegrafist der tweede klasse, chef van het telegraafkantoor aldaar.

Militair Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den dirigerend officier van gezondheid der tweede klasse M. Th. Reiche en aan den officier van gezondheid der eerste klasse B. E. J. H. Becking.

Bevorderd:

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

Tot officier van gezondheid der tweede klasse, de officier van gezondheid der derde klasse J. F. P. Ermerins.

Goedgekeurd

Dat door het Militair Departement

Zijn geplaatst:

BIJ DE GENEESKUNDIGE DIENST.

Te Salatiga, de officier van gezondheid der eerste klasse D. Doijer.

Der Moluksche eilanden, de officier van gezondheid der derde klasse W. E de Jong;

eerstgenoemde onlangs uit Nederland van verlof teruggekeerd en laatstgenoemde onlangs van daar aangekomen.

Op Banka, de apotheker der derde klasse J. L. Warnas, thans ter beschikking te Batavia.

BIJ DE INFANTERIE.

Bij het 2de bataillon, de tweede luitenant C. F. Engelhard.

Bij het 3de bataillon, de tweede luitenant C. W. Hopmans van Wurmond; beiden onlangs uit Nederland alhier aangekomen.

Bij het 11de bataillon de kapiteins W. L. J. G. de Rochemont, L. Ullmann en jhr. J. S. van de Poll; de beide eerstgenoemden onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd en laatstgenoemde weder in aktiviteit gesteld.

Zijn overgeplaatst:

BIJ DE MILITAIRE ADMINISTRATIE.

Als adjunkt-intendant, de eerste luitenant-kwartiermeester H. W. C. Brederode.

BIJ DE INFANTERIE.

Bij het 5de bataillon, de eerste luitenant G. Bakker, van het 9de bataillon.

Bij het 17de bataillon, de eerste luitenant F. J. S. van Heumen, van het garnizoens-bataillon van Sumatra's Westkust en onderhoorigheden.

Bij het garnizoens-bataillon van Sumatra's Westkust en onderhoorigheden, de tweede luitenant C. B. A. Opscholtens, van het 15de bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon der Molukshe eilanden, de kapitein E. H. Doerrleben, van het 11de bataillon.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

Op Zaturdag den 21sten dezer zullen Postpaketten worden gesloten voor BANDJERMASIN,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde Brieven kunnen dien dag worden bezorgd te Weltevreden tot 's avonds 5 uur, in de Stad tot 4 uur.

Op Zondag den 22sten dezer zullen Postpaketten worden gesloten voor

BENKOELEN en PADANG,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde Brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's avonds 5 uur, in de Stad tot 4 uur.

De Inspekteur der Posterijen in Ned.-Indie herinnert belanghebbenden, dat brievenpakketten zullen worden gesloten ter verzending:

a. per stoomer, in verbinding met de nieuwe overlandmaildienst van de Messageries Impériales de France,

op Zondag den 29sten dezer,

des avonds ten 8 ure.

b. per stoomer, in verbinding met deze dienst van de P. en O. Steam Navigation Company,

op Dingsdag den 31sten dezer,

des avonds ten 8 ure.

De brieven-verzending, door middel van beide deze diensten geschiedt gelijkerwijze en onder dezelfde voorwaarden naar Europa, Amerika, Britsch-Indie, Kaap de Goede Hoop, Australie, China, Japan, enz., enz., benevens voor Banka, Palembang en Riouw.

Met uitzondering echter, dat de sub *a* vermelde dienst geene gelegenheid aanbiedt voor Muntok, Palembang en Riouw, en voor Europa alleen via Marseille; ook worden daarmede geene brieven verzonden, tenzij dit door de afzenders op de adressen zij aangewezen, door het opschrift *„per Fransche mail"* of wel *„per eerste mail."*

Vertrekkende Personen.

A. Koenen. — A. J. W. Schreuder.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLAND.

Zwolle, 21 Jan. De winter van 1862 op 1863 legt den bewoners dezer streken wel eene zware beproeving op; zij hebben nu reeds de tweede overstrooming te verduren. Hevige storm uit het westen en noord-westen, vergezeld van hagelbuijen en onweder, heeft de geheele landstreek, zoover het oog reikt, nog dieper onder water gezet dan bij den storm van 20 December jl. De breuk in den Diezerdijk, bij deze stad, die voorloopig van een kistdam voorzien was, is weder bezweken; door het gat in den Hasselterdijk, hetwelk men nog niet had kunnen herstellen, is de geheele buurschap Mastenbroek op nieuw ondergeloopen en gelijk aan eene bare zee; Kampen en omliggende dorpen zijn niet te genaken; ook Staphorst en Rouveen hebben veel te lijden. De postkar naar Holland is heden morgen terug moeten keeren, omd de overtogt over den IJssel niet kon geschieden. De windvlagen zijn bij de afzending dezer minder hevig geworden, en men hoopt dat het water zal beginnen te zakken.

Emmikhoven, 21 Jan. Heden morgen van 6 tot 8 ure was hier door den vloed, gepaard met een allerhevigsten stormwind, het water van den Biesbosch tot eene hoogte gestegen, als slechts zelden bij menschengeheugen het geval is. Aan den zoogenaamden Buitendijk, alwaar de woningen meest uit armoedige hutten bestaan, was het water slechts ongeveer een voet van den kruin des dijks verwijderd. Genoegzaam al de hutten buitendijks stonden in het water. De bewoners bevonden zich met hun schamel huisraad op den dijk, aan ellende ter prooi. Vijf à zes woningen zijn dermate beschadigd, dat zij vooreerst niet bewoonbaar zijn, terwijl de bewoners door armoede buiten staat zijn ze te herstellen. Eene zwakke vrouw zat aan den dijk met drie kleine kinderen, die zij met eene deken slechts eenigermate tegen het gure weder kon beschutten. In dien toestand bragt zij eenige uren door, tot dat zij in eene hooger staande hut opgenomen werd. Eene ziekelijke vrouw van 85 jaren werd door haren zoon naar den dijk gedragen, alwaar zij op een ellendig bed 5 uren heeft doorgebragt, aan al de ruwheid van het weder blootgesteld. Eindelijk werd de arme vrouw op een kruiwagen bij een menschlievend ingezeten in de schuur gebragt. Men vleit zich dat weldadige dorpsgenooten het hunne zullen doen om in dit barre saizoen de ellende te lenigen.

Workum, 21 Jan. Alles was gisteren avond en heden morgen in beweging. De stormwind, die nu al drie dagen juist op onze haven staat, veroorzaakt veel werk en groot gevaar voor overstrooming. Reeds zijn er verscheiden gaten in den dijk geslagen en heeft men deze met zeilen en steenen zoo veel doenlijk bezorgd, thans ook dreigt het zeesluisje of de duiker, ten dienste van den Nieuwlandschen polder, zich te begeven; ijverig is men in de weer door kistingen het te bewaren; doch zoo de wind niet stilt of Noordelijker wordt, is het te vreezen, dat eene doorbraak hier onvermijdelijk zal zijn.

Texel, 22 Jan. Sedert drie dagen heerschte alhier een storm uit het noord-westen en dikwijls vergezeld van donder en bliksem; het water in de Noord- en Zuiderzee bereikte eene buitengewone hoogte. De zee sloeg op en over de kruin des dijks, voornamelijk nabij het Oudeschild, waar de grind van de kruin naar binnen is gespoeld en de binnenkant des dijks nog al beschadigd is. De toestand was in den nacht van 20 op 21 dezer voor de bewoners van het Oudeschild zeer hagchelijk. Sommigen hadden hunne voornaamste goederen op de zolders geborgen en bragten een zeer angstigen nacht door. De polder de Eendragt heeft ook veel geleden, en de dijk is hier en daar belangrijk beschadigd. De bewoners hadden het vee en de goederen reeds in veiligheid gebragt. Op onze stranden is niets anders gebeurd dan een stuk wrak aangespoeld.

— De *Nederlandsche Spectator* maakt de volgende opmerkingen over het jaar 1863. De som der twee eerste cijfers (8 + 1) is gelijk aan die der twee laatste (6 + 3). De som der vier cijfers (1 + 8 + 6 + 3) is gelijk aan het produkt der twee laatste (6 × 3), dat juist het eeuw-cijfer (18) aantoont. Het derde cijfer (6) gedeeld in de twee eerste cijfers (18) geeft tot quotient het laatste cijfer (3) en dit laatste cijfer (3) gedeeld in de twee eerste cijfers (18) geeft tot quotient het derde cijfer (6). Eindelijk het woord achttienhonderd-drie-en-zestig is zamengesteld uit zeven en twintig letters, juist gelijk aan 18 + 6 + 3.

— Te Utrecht is den 6den dezer geopend eene leesinrigting voor ambachtslieden. Bij de onlangs gehouden eerste vergadering, welke door een honderdtal bezoekers werd bijgewoond, zette de heer Grothe op populaire wijze het doel en het nut dezer inrigting voor den werkman uiteen.

Viermaal in de week, Dingsdag, Donderdag, Zaturdag en Zondag, is het lokaal van 7—10 ure geopend. Het getal leden klom reeds tot 180 en neemt nog dagelijks toe. De bibliotheek, in het vroegere venduhuis, tot dit einde welwillend door het gemeentebestuur afgestaan, telt reeds 400 nommers. De kontributie is een stuiver per week; een flesch goed bier kost er zes en een kop koffij drie cents.

— Ook de krinoline heeft hare statistiek. Die wijde hoepelrok is thans een onderdeel der Europesche nijverheid. De kommissie der Londensche tentoonstelling heeft dezer dagen omtrent dit art. de volgende kurieuse cijfers medegedeeld. In Frankrijk worden jaarlijks 2,400,000, in Engeland 1,200,000 en in het overig Europa 600,000 te zamen 5,200,000 kilogr. stalen veren verbruikt. Met katoen bekleed worden zij dooreen tegen 2 fr. 50 c. het kilogr. verkocht, hetwelk over den geheelen verkoop 10,500,000 fr. aangeeft. Rekent men nu hierbij den prijs der eerste rokkenlaag, die over de veren hangt, dan kan men gerust aannemen dat de mode der krinoline jaarlijks een kapitaal van 25 millioen fr. in cirkulatie brengt.

Naaldwijk, 21 Jan. Als eene bijzonderheid kan ik u melden, dat J. v. d. D., in deze gemeente woonachtig, die in den loop van het vorige jaar, voor de derde maal, met eene weduwe, oud drie en dertig jaren, gehuwd is, ll. Maandag zich, op drie en tachtig jarigen leeftijd, naar den ambtenaar van den burgerlijken stand begaf, om aangifte te doen van de geboorte eener dochter. Zijn oudste zoon is reeds twee en vijftig jaar oud.

Werkendam, 22 Jan. Even als bij den vorigen storm en hooge watervloeden, bleef deze plaats niet verschoond en drong het water bij een aantal ingezetenen de woning binnen.

Het water bereikte thans zijn toppunt met 5 duimen hooger dan bij den vorigen storm in December ll.

Men was genoodzaakt de kisting te baat te nemen, daar het water den Verroornen polder bedreigde. De schade aan de buitenpolders is vrij groot en zal bij eenige duizende guldens schade niet blijven, daar die aan de polder „de Zalm" alleen meer dan *f*30,000 bereikt. Van ongelukken hoort men nog niets.

DUITSCHLAND.

Men meldt uit Munchen, dat de gewezen koningin van Napels een begin van verstandsverbijstering vertoont. De beproevingen, die zij heeft doorgestaan, de schrikkelijke gebeurtenissen van het beleg van Gaëta hadden reeds een verderfelijken invloed op haar geest uitgeoefend en de ongesteldheid is voortdurend toegenomen. Bovendien heeft er nooit de minste overeenstemming bestaan tusschen Maria-Sophia en Frans II. Sedert langen tijd was de vrede geheel uit de koninklijke huishouding verbannen en de hevigste scènes volgden elkander dagelijks op. De jonge vorstin heeft een hoogmoedig, onhandelbaar karakter; haar gemaal is, even als alle zwakke menschen, uiterst driftig, wanneer men hem tot het uiterste drijft. Die gedurige twisten hebben slechts de opgewondenheid van geest bij de vorstin vermeerderd. Het klooster, waar zij zich had opgesloten, was voor haar zoowel een *maison de santé*, als een plaats van godsdienstige afzondering. Zij is nu te Munchen en zal, naar men zegt, eerstdaags naar Rome terugkeeren.

WESTKUST VAN AFRIKA.

Het Engelsche stoomschip *Espair* heeft een Portugeesch vaartuig wegens slavenhandel aangehouden en te Loando aan het gemengde regtskollegie tot nader onderzoek uitgeleverd. Voor het eerst in den tijd van 7 jaren zal dit kollegie wegens zoodanige zaak hare funktien uitoefenen. Onder de slavenhalers en handelaars aan de kust heeft dit voorval eene algemeene sensatie te weeg gebragt. Het aangehouden schip had slechts vijf slaven aan boord, maar men vond er ook nog £ 1100 in specie, welke som bleek bestemd te zijn tot het opkoopen van negers. Naar de berigten te oordeelen, bestond er geen twijfel, of het schip zou met al het daarin aanwezige prijs verklaard worden.

Over het algemeen wordt de slavenhandel aan de kust weder krachtdadig voortgezet. Wel kruisen aldaar twee Engelsche schepen, doch de slavenhalers wisselen met elkander en met de kust zulke naauwkeurige geheime signalen, dat zij telkens aan de kruisers kunnen ontkomen.

SUEZ-KANAAL.

Uit Cairo wordt van 6 Jan. gemeld, dat sir Henry Bulwer kort vóór zijn terugkeer van Egypte naar Konstantinopel, den stand der werkzaamheden aan het kanaal van Suez heeft in oogenschouw genomen. Hij ondernam zijn uitstapje derwaarts in gezelschap van ongeveer 20 door hem daartoe uitgenoodigde gasten, waaronder verscheidene Fransche onderdanen, graaf d' Haussonville, graaf Choiseul, en prins Ahrenberg, alsmede de Oostenrijksche konsulgeneraal, de heer Schreiner, zich bevonden. Hoe weinig sir Henry Bulwer ook bij deze gelegenheid het karakter van den Engelschen diplomaat en de Britsche afgunst betreffende deze onderneming verloochende, toont vooral de houding, die hij aannam op het banket, dat hem en zijn gezelschap door de maatschappij te Damiate werd aangeboden. Hij gewaagde daarbij met geen enkel woord van het reuzenwerk, maar beperkte zich alleen tot eene dankbetuiging aan den heer de Lesseps en de geëmployeerden voor hunne vriendelijke ontvangst aan de landengte. De heer de Lesseps, hierdoor weinig gesticht, beantwoordde deze dankbetuiging met de verzekering, dat zoowel hij als zijne geëmployeerden innig verheugd waren over de beminnenswaardige kennismaking met sir Henry Bulwer. Doch graaf d' Haussonville, wien het maar volstrekt niet beviel, dat bij deze toasten in het geheel geen sprake was geweest van het Suez-kanaal, bragt een toast uit op die onderneming, tevens als zijne overtuiging te kennen gevende, dat alle aanwezigen, zoowel Franschen als niet Franschen, met dezelfde warmte en dezelfde innigheid het welslagen van het grootsche, door den heer de Lesseps begonnen werk wenschten. Sir Bulwer vatte hierop andermaal het woord op, doch geenszins, gelijk men algemeen verwachtte, om zijn vorig stilzwijgen goed te maken, maar om geheel openhartig voor zijne meening uit te komen. Hij verklaarde namelijk, dat hij veel sympathie gevoelde voor alle beminnenswaardige en uitstekende persoonlijkheden, wier kennis hij op zijne reis had gemaakt, doch dat hij deze sympathie niet tot het kanaal zelf kon uitstrekken. De heer de Lesseps vond hierin aanleiding, om zijne overtuiging uit te drukken, dat, zoo er ook thans nog vooroordeelen tegen zijne onderneming mogten bestaan, deze allengs van zelf zouden verdwijnen. Graaf d' Haussonville, wien het ondubbelzinnige antwoord van sir Bulwer nog minder scheen te bevredigen, nam wederom het woord en sprak eene lange redevoering uit, die met vele geestige tirades ten gunste der Fransch-Engelsche alliantie was gekruid, terwijl hij deze vergeleek met het kanaal, dat bestemd is, om de twee, naar hun wezen zoo verschillende zeëen met elkander te vereenigen. Hij besloot zijne rede met eene op den Engelschen gezant gemunte toespraak, dat de oude naijver der beide natien, die aan de spits der Europesche beschaving staan, zal ophouden en dat beiden op den neutralen bodem der landengte van Suez elkander de hand zullen reiken. Sir Henry Bulwer kon zulk eene toespraak, die op den man af gerigt was, gevoegelijk niet onbeantwoord laten. Hij zeide, dat de kunst des redenaars was, om zich zoo geestig en treffend uit te drukken, als dit door den graaf d' Haussonville zoo even was geschied, doch dat de kunst van den diplomaat bestond in het zwijgen. Hij kon mitsdien op de rede van den graaf met betrekking tot het Suez-kanaal slechts antwoorden, hetgeen een geestig Fransch diplomaat eens zeide, namelijk *que la langue a été donnée à l'homme pour dissimuler ses pensées* (dat de taal den mensch gegeven is, om zijne gedachten te verbergen). Ook hij bemint de Fransche natie, — doch hij moet hier ook eene andere natie gedenken, voor welke hij even levendige sympathie heeft, en die natie is de Duitsche. Op dezen ontwijkenden zijsprong volgde eene lofrede op de Duitsche natie. De tegenwoordigheid van den Oostenrijkschen konsul-generaal gaf hem ook nog eene geschikte gelegenheid aan de hand, om met bijzondere loftuitingen op Oostenrijk te besluiten, dat gelijk hij zeide, door zijn nieuwe instellingen inniger en vaster dan ooit met Engeland verbonden is.

AMERIKA.

De president heeft eene proklamatie uitgevaardigd, waarbij de staten Arkansas, Texas, Mississipi, Alabama, Florida, Georgie, Carolina, benevens een gedeelte van Louisiana en Virginie, in staat van oproer worden verklaard. De president verklaart dien ten gevolge de slaven in die staten vrij en gelast aan de militaire en maritieme autoriteiten der Unie, om die emancipatie te erkennen en te handhaven, terwijl hij de negers aanbeveelt, zich van alle geweld te onthouden. Door deze proklamatie geeft de president uitvoering aan de vorige, betreffende de emancipatie der slaven in die staten, welke in opstand zijn.

— Zoo als reeds in ons vorig nommer is gemeld, is de generaal Butler, als bevelhebber te New-Orleans door generaal Banks vervangen. Eerstgemelde heeft, zoo als men weet, zoo wel aan vreemde konsuls als Amerikanen veel reden tot klagten gegeven wegens onregtmatige toeëigening van vreemd eigendom en wegens zijn streng régime. Hij is naar Washington ontboden, naar men meende, met het doel om hem aan het hoofd te stellen eener nieuwe expeditie. Waarschijnlijk heeft het bondsgouvernement het raadzaam geoordeeld, hem uit New-Orleans te verwijderen, waar hij de regering in allerlei verwikkelingen dreigde te brengen, maar tevens minder raadzaam om een generaal uit het leger te ontslaan, wiens diensten het land nog zoozeer te stade kunnen komen. Zijn opvolger heeft onmiddelijk na zijne aankomst te New-Orleans allen verkoop van partikuliere eigendommen voor rekening van den staat gestaakt, en naar men zegt heeft hij tevens aan de Franschen te New-Orleans de teruggave hunner verbeurdverklaarde goederen toegezegd.

GEMENGDE MEDEDEELINGEN.

Van Utrecht naar Batavia.

III.

Lyon, 9 Januarij 1863.

Mijn laatste brief behelsde ons vertrek uit Brussel. Het kostte ons weinig, van die stad en hare bewoners te scheiden. Wij gevoelen weinig hart voor Belgie. Taal en gewoonten, bouwtrant, zeden en manieren komen ons voor, een flaauwe afschaduwing te wezen van wat Frankrijk oplevert. Ook is een Brusselaar al zeer te vreden, wanneer men zijne stad een klein Parijs noemt. Het is ook alsof het toeval Brussel bestemd heeft, een slechte nadruk te wezen van Parijs, door Brussel aan de Senne en Parijs aan de Seine te plaatsen. — En wat het Vlaamsche element in Belgie aanbelangt, ofschoon veel oorspronkelijker dan het verfranschte deel der natie, aan een Hollander zal hun schrijf-, zoowel als hun spreektaal altijd stroef en sukkelachtig voorkomen.

Van onze aankomst te Parijs in het Grand Hôtel, boulevard des Capucines, heb ik al melding gemaakt. Weinig paleizen zijn ingerigt met de weelde welke men hier aantreft. Spiegels en vergulsels, schilderijen, verlichting, bediening, kortom alles overtreft de stoutste verwachting.

Trappen klimmen, die plaag voor vreemdelingen te Parijs, is, in navolging der Amerikaansche groote logementen, hier onnoodig gemaakt. Een kamertje rijst en daalt onophoudelijk door alle verdiepingen, houdt stil waar men woont, en dadelijk is men waar men wezen wil. Het schellen van bedienden gaat telegraphisch; men drukt op eene veer, dit doet een wijzertje verspringen, ten bewijze dat men gescheld heeft: een oogwenk later ziet men hetzelfde wijzertje zijn oude plaats hernemen, ten teeken dat men heeft gehoord en een bediende in aantogt is. Dikke tapijten in gangen en kamers dempen ied r overtollig geluid. Een wel voorziene leeszaal, restauratie en table d'hôte, koffij- en badhuis en duizend andere geriefelijkheden, onder anderen ook een Fransche en een Engelsche dokter, zijn aan deze inrigting verbonden.

Dat men voor al die gemakken en weelde meer te betalen heeft dan elders, spreekt van zelf. Als eene merkwaardigheid onzer dagen verdient deze herberg een bezoek, voor de goedkoopte waarlijk niet; want, wat dit laatste punt aanbelangt moet dit logement, naar mij door een zeer geloofwaardig Amerikaansch reiziger werd verzekerd, ver onder doen voor de groote hôtels in Boston, Philadelphia, New-York en elders. Daar heeft men nog meer geriefelijkheden voor veel minder geld, b. v. bevindt zich daar bij elke kamer een badlokaal en, den geheelen dag door, vrij gebruik van koud en warm water, hetwelk met buizen door het geheele logement verspreid wordt. Daarvoor betaalt men daags maar *f* 5,— met inbegrip van kost en alles. In het Grand Hôtel zou men ten minste *f* 15,— à *f* 20,— voor dit alles te betalen hebben.

In elf uur tijds spoorden wij van Parijs naar Lyon. Hoe zuidelijker wij kwamen, des te kouder kregen wij het. Dit was ons bij onze aankomst uit Java in Europa, in 1861, ook evenzoo overgekomen. Ook toen vonden wij het betrekkelijk koel in de Roode Zee en later in Noord-Italie, maar warm in Noord-Duitschland en drukkend heet in Petersburg en Moskau. Nu had misschien de warme weêrsgesteldheid in Holland ons verwend, en de sneeuw, vorst en kille mist rondom Lyon vielen ons letterlijk ijskoud op het lijf. Men spreekt buiten af,

EXTRA BIJVOEGSEL van den *Java-Bode*, van Woensdag 18 Maart 1863, No. 22.

voornamelijk in Frankrijk, altijd veel van de vochtige en nevelachtige lucht in Nederland, maar ik kan mijne lezers verzekeren dat ik bij ons in geen twintig jaar een koude mist heb bijgewoond zoo als heden te Lyon; en voor hen die zich bij ons inbeelden dat het elders, op Java bij voorbeeld, drooger is dan in Holland, wil ik er bijvoegen (ofschoon dit volstrekt niet tot mijn onderwerp behoort) dat de omstreken van Batavia oneindig vochtiger zijn dan de moerassigste streken van ons land. Al wat ijzer of staal is verroest er onmiddelijk, en dames die borduur- of tapisseriewerk naar Java zenden, zullen wel doen, er nooit stalen kralen in te gebruiken.

Het weêr te Lyon was dan ook zoo, dat ik geen trek had, om rond te dolen in de wolken die daar op aarde hingen, en te huis bleef nadenken en schrijven, want wat kan men bij zulk eene weersgesteldheid al beter doen? Gelijk La Fontaine zoo aardig zegt van zijn bangen haas, die gedoken zat in zijn nest:

> Un lièvre en son gîte songeait . . . .
> Car que faire en un gîte, à moins que l'on ne songe?

Deze brief is dan ook de vrucht mijner gedwongen gevangenschap.

Alle Fransche bladen bevatten tegenwoordig oproepingen ter [illegible] katoenspinners en wevers. Maar onder de goede hoedanigheden der Franschen [illegible] gastvrijheid en mildadigheid niet. Daarin overtreffen wij en de Engelschen hen verre. Wat er nu gebeurt (of liever *niet* gebeurt) in Normandie, ten gevolge der moordtooneelen tusschen Noord- en Zuid-Amerika, — mangel aan katoen namelijk — is daar om het te bewijzen; 64,000 hand- en 14,000 stoomweefgetouwen staan er stil, 250 à 300,000 menschen zijn van hun bestaan beroofd. Vijf millioen gulden zouden ten minste noodig wezen om die wond niet te heelen, maar te verzachten. Alle bladen sporen de algemeene liefdadigheid aan. Wat is het gevolg? Met kunst- en vliegwerk heeft Parijs en geheel Frankrijk *f* 117,000 te zamen gebragt, naauwelijks het tiende deel van wat Liverpool alleen aan de behoeftigen van Manchester heeft geschonken. — Een treurig verschijnsel voorzeker, op nieuw bevestigende, wat de Fransche geschiedenis zoo duidelijk leert, dat dit volk zich zelf niet kan regeren. Demokraten, republikeinen mogen zij zich noemen — zij zijn het niet, en moeten altijd, ook in die dagen wanneer zij de republikeinsche vlag uitsteken, aan den leiband loopen van dezen of genen, op wien dan aller oogen, aller verwachtingen gevestigd zijn.

En, de ondervinding, bij de opleiding van kinderen zoo wel als bij de opvoeding van volkeren, leert duidelijk dat:

> Wie altijd aan den leiband gaat
> Zal nimmer leeren loopen.

Van daar komt het ook, wat men het Fransche Gouvernement wat al te veel verwijt, dat het zich te veel met kleinigheden inlaat en overal administreert. Een kind dat gedurig struikelt en zich bezeert, moet wel stevig worden vastgehouden. Dit dient men wel in het oog te houden, dat het Fransche volk, op het punt van self-government, zeer ver bij ons en de Engelschen achter staat. Als tegenwigt daarvan, winnen de Franschen het dan ook [illegible] natiën in de kunst van administreren. De onderhoorigen doen gereeder afstand van eigen wil en overtuiging dan de Engelschen of wij. Deze eigenschap heb ik dikwijls gelegenheid gehad, reeds bij het jonge geslacht in Frankrijk op te merken, want die wuftheid en woeligheid, waarvan zooveel gebazeld wordt, heb ik er nooit bevestigd gevonden.

Ik heb de Fransche jongens altijd oneindig gezeggelijker gevonden dan de onze of de Engelsche. Scholen heb ik gezien waar 1000 of 1200 jongens van 10 tot 16 jaar bij elkander zaten, en eene stille heerschte, die ik self, toen ik nog docent was aan het Leydsche gymnasium, moeite had bij een twintigtal leerlingen, allen ongeveer even oud en gevorderd, te handhaven. Al wie slechts eenige dagen in Parijs vertoeft, kan zich van dit feit gemakkelijk overtuigen. Hij behoeft maar in de Tuileriën op een achtermiddag eene wandeling te maken, wanneer daar duizende jongens komen spelen. Nooit vecht- of kibbelpartijen, en bij het minste geharrewar is de eenvoudige tusschenkomst van hun leidsman voldoende om er voor goed een eind aan te maken. Men ziet ze bij hoopen van 60 of 100 gaan en komen, allen precies in dezelfde uniform met blinkende knoopen, twee aan twee, als geoefende soldaten, zonder ooit het gelid te verlaten, iets wat men hoogst moeljelijk van onze of Engelsche jongens verkrijgen zou, omdat deze onafhankelijker van aard zijn, en uit dien hoofde (dikwijls ten koste der rust van ouders en onderwijzers) zich meer vormen om later op zich zelf te kunnen staan.

En dat de studenten soms wat onrustig zijn te Parijs, spreekt niet tegen wat ik zeg; die luisteren dan meer naar enkele raddraaijers die hen opstoken, of naar dagbladen. Ook houdt gemeenlijk ieder Franschman er een blad op na waarbij hij zweert; dit ontheft hem van den last en de verantwoordelijkheid, eene eigen overtuiging te hebben en te verdedigen.

GR.

Raad en hulp voor hen, die aan gezigtszwakheid lijden en inzonderheid door ingespannen studie en afmattenden arbeid hunne oogen hebben benadeeld.

Sedert mijne jeugd had ook ik de nadeelige gewoonte, de stilte des nachts aan wetenschappelijken arbeid te wijden. Zoowel hierdoor, als door vele afmattende optische en fijne mathematische experimenten, was mijn gezigt zóó zeer verzwakt, dat ik te meer [illegible], daar zich bij [illegible] ke voor [illegible] niet wilde wijken. Onder deze bedroevende omstandigheden gelukte het mij een middel te vinden, dat ik nu sedert 40 jaren met het beste gevolg aanwend. Het heeft niet alleen de aanhoudende ontsteking geheel verwijderd, maar ook aan mijne oogen hunne volle scherpheid en kracht hergeven, zoodat ik thans, nu ik mijn 75ste jaar intreed, zonder bril het fijnste schrift lees en mij, gelijk in mijne jeugd, nog in het bezit van mijn onverzwakt gezigt mag verheugen. Dezelfde gunstige ondervinding heb ik ook bij anderen opgedaan, waaronder zich verscheidene personen bevinden, die vroeger, zelfs met de scherpste brillen toegerust, nog te naauwernood hunne zaken konden nagaan. Zij hebben bij het volhardend gebruik van bedoeld middel, de bril ter zijde geworpen, en de vroegere natuurlijke scherpheid van hun gezigt terug erlangd. Dit waschmiddel is een welriekende essence, wier bestanddeelen de fenkelplant is, waarvan Gablódsky in zijn „*Allgem. Lexicon der Künste und Wissenschafte*" (blz. 201 enz.) zegt, dat reeds de oudere natuurkundigen wilen hebben opgemerkt, dat de slangen, die dikwijls aan blindheid lijden, dit fenkelkruid gegeten en daardoor het gezigt herkregen hebben.

Wat hiervan echter ook zij — ik erken met dankbaarheid, dat de algoede Schepper ons dit kruid heeft gegeven. De bereiding der essence vereischt intusschen eene ingewikkelde chemische behandeling, en ik merk mitsdien aan, dat ik haar sedert in uitmuntende kwaliteit van den chemicus, den heer Apotheker Geiss alhier, betrek; hij levert ze tegen een thaler (Pruissische courant) per flesch, en is gaarne bereid, haar met gebruiksaanwijzing naar buiten te zenden. Ik raad derhalve de lijdenden aan, de essence van hier te betrekken, terwijl zulk eene flesch gedurende geruimen tijd voor het gebruik toereikende is, naardien eene kleine hoeveelheid, met rivierwater vermengd, eene melkachtige vloeistof geeft, waarmede des ochtends en des avonds, alsmede na vermoeijenden arbeid *de omtrek van het oog wordt bevochtigd.* De uitwerking is hoogst heilzaam en verkwikend, en onderhoudt en bevordert tevens de frischheid der huidskleur.

Het zal mij verheugen, als inzonderheid diegenen daardoor geholpen worden, die bij het rusteloos streven naar het licht der waarheid, dikwijls het eigen licht hunner oogen gevaar brengen en eindelijk geheel verliezen. Welligt kan ook door het gebruik van dit middel, het helaas! zoo zeer in de mode gekomen brildragen worden verminderd, daar dit in de meeste gevallen de oogen meer bederft dan verbetert. Brillen kunnen slechts aan eene gebrekkige organisatie der oogen te hulpe komen, nimmer echter gezonde of verzwakte oogen verbeteren.

Aken a/d. Elbe. DR. ROMERSHAUSEN.

KORRESPONDENTIE.

Het stuk van K. over de Inlandsche Christenen in een volgend nommer.

De zaak ons door *Een Soldatenvriend* medegedeeld, zullen wij eerst onderzoeken en daarna de bijdrage opnemen.

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda doorgezeild.

DATUM		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN		NAAR.
Maart	14	Engelsch	Wrangel	Alex. Rae	Yokohama	2 Febr.	Londen
„	15	[illegible]	[illegible]	John Dillon	Glasgow	19 Nov.	Batavia
„	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Walter [illegible]	Canton via Macao	27 Febr.	Londen

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN			AGENTEN.
Maart	14	Gouvts	stoomsch.	Hertog Bernard	J. J. H. Stolte	Bandjermasin	10	Maart	
„	—	Ned. Indisch	bark	Lachmadi	J. Prins	Pekalongan	22	Febr.	Coulster.
„	—	„	„	Soetan Iskander	J. Stiger	Padang	9	Maart	Pervis & Co.
„	—	Fransch	schip	Joachim	Coutineau	Singapore	3	„	E. Moormann & Co.
„	15	Ned. Indisch	bark	Djalani	Said Ali	Palembang	4	„	Landberg & Zoon.
„	—	Mecklenb.	„	Vision	Westendorff	Port Isabella	19	Febr.	C. Bahre & G. Kiesler.
„	—	Engelsch	„		W. Hide	Singapore	5	Maart	
„	—	„	brik	Leven	Ballard	Kokos-eilanden	7	„	Wilson & Co.
„	16	Nederlandsch	schip	Galilei	S. J. van der Meij	Amsterdam			E. Moormann & Co.
„	17	Ned. Indisch	schoen.	Indramayoe	Tan Tjing Hiang	Palembang	9	Maart	
„	18	„	stoomsch.	Macasser	J. C. Bierings	Singapore	14	„	W. Cores de Vries.

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
Maart	15	Z. M.	korvet	Prins Maurits der Nederlanden	Kapt. luit. tz. Kampers	Makasser
„	—	Ned. Indisch	stoomsch.	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	Singapore
„	—			Oenarang	Scholl	Samarang en Soerabaija.
„	—	Nederlandsch	bark	Vrede	v. d. Plas	Soerabaija.
„	—	Ned. Indisch	„	Atiool Rachman	Sech Sod	Banjermasin
„	—	Oldenb.	„	Wilhelm Kirchner	H. G. Müller	Soerabaija
„	—	Zweedsch	„	Oscar		
„	18	Gouv.	stoomsch.	Hertog Bernard	J. J. H. Stolte	Singapore

In lading liggende schepen te Batavia.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Zwerver	Franzen		J. Cézard & Co.
„	„	Henriette Gerardina Suzanna	Sissingh	Soerabaija	
„	„	Robertus Hendrikus	R. H. Mulder		
„	„	Elisa en Henriette	P. J. Determg	Soerabaija	Paine, Stricker & Co.
„	„	Generaal Michiels*	Visser		Büsing, Schröder & Co.
„	„	Johannes Martinus	J. Kooij		Metzendorff, Wilbrands, R. & Co.
„	schip	Galilei*	S. J. van der Meij		E. Moormann & Co.
„	„	Dageraad*	J. R. Ulrich		B. Kopersmit & Co.
„	schoen.	Reinhardt	G. G. Muller		
„	bark	Bosphorus*	C. A. Kruisinga		
Ned. Indisch	„	Ellen*	Wenthoit	Samarang	
„	„	Djelani*	Said Meh. bin Ali	Samarang	P. Landberg & Zoon.
„	brik	Zwaluw*	P. Bloem		Haager & Schnurman.
„	„	Gapsoen*	Pure		Borneo Comp. Limited.
„	bark	Sirius*	J. Wegner		G. Buys & Co.
Engelsch	schip	Orso*	Jones		Morgan, Melhorn & Co.
„	bark	Travancore*	Johnston	Rotterdam	Büsing, Schröder & Co.
„	brik	Leven*	Ballard	Kokos-eilanden	Wilson & Co.
Zweedsch	schip	Harald*	J. P. V. Bredelius		Arnold & Zonen.
Fransch	„	Joachim*	Coutineau		E. Moormann & Co.
Amerikaansch	„	Golconda*	Barington		J. S. Toppan.
Hanov.	brik	Johann Heinrich*	Wulf		C. Bahre & G. Kiesler.
Mecklenb.	bark	Vision*	Westendorff		

De partioulière schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te Soerabaija.

DATUM.		VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Maart	6	Hamb.	bark	Kaliemaas	Spring	Batavia.
„	—	Ned.	„	Rotterdam	Poort	Pasoeroean
„	—	„	„	Diana	Teengs	Probolingo
„	—	N. I.	„	Hindostan	Said Macenoen	Padang
„	7	„	„	Stoomschip Oenarang	Scholl	Batavia
„	—	„	„	Prins van Oranje	van Zandwijk	Banjermasin
„	—	Ned.	„	Kandangheuer	Zeelt	Shields
„	8	N. I.	„	Betsy	Ongo	Bali
„	—	„	„	Little Tot	Katjoeng	Pasoeroean
„	9	N. I.	„	Aesah	Moht. Tahak	Passeer
„	—	„	„	Ningpo	Miner	Samarang
„	—	„	„	Bint. Tim. Ingkiet	The Ingthay	Grissee
„	—	„	„	Koentool Mass	Jap Athoeng	Cheribon
„	10	„	„	Noerhassim	Said Madehi	Koetei
„	—	Ned.	„	Doris	Greeve	Bali
„	—	„	„	Bantam	Bantam	New-Castle.
„	11	N. I.	„	Stoomschip Ambon	Vogel	Batavia
„	—	„	„	L'Union	Schuit	Samarang
„	—	Ned.	„	Aeolus	de Vries	Batavia

Vertrokken schepen van Soerabaija.

DATUM.		VLAG.		NAM. DER SCHEPEN	GEZAGV.	NAAR
Maart	7	Ned.	bark	Ceres	Reisiger	Singapore.
„	—	„	„	Maria Elise	Th. Schut	Ned. v. Prob.
„	—	N. I.	„	Krabbe	Mardam	Pasoeroean
„	—	„	„	Scoth Lassie Easa	Hadji Machmoed	Banj. v. Boender
„	8	„	„	King Leong	Pa Sahang	Bali.
„	9	„	„	Stoomschip Oenarang	Scholl	Bat. v. Samarang
„	10	„	„	Machmoed	van Garling	Makass. v. Bali
„	—	„	„	Noemanool Baria	Hadji Achmat	Banjer. v. Boed.
„	—	„	„	Maria	Scharff	Molukkos
„	—	„	„	Mochamat Kostei	Abdulla Gema	Grissee
„	11	Eng.	„	Benledi	Hauston	Singapore
„	12	N. I.	„	Betsy	Ongo	Bali
„	—	Ned.	schip	Java Packet	Crap Hellingman	Nederland

In lading liggende schepen te Soerabaija.

VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	bark	Piet. Scheepmakers	J. Varden	Nederland
„	„	Straat Bali	Bakker	
„	„	Telton	[illegible]	„
„	„	[illegible]	[illegible]	„
„	„	[illegible]	[illegible]	„
„	„	Maria L. Antoinette	Muijsson	
„	„	Remigius Adolphus	Forbes	
„	„	Burgem. Hoffmann	de Wit	
„	„	Christina	Remmens	Nederland
„	„	Johanna Elisabeth	Burchov. Junius	
„	„	Twee Gezusters	Bergman	In Reparatie
„	„	Medea	Lourentz	China
Zweedsche	„	Wodan	Schut	Nederland

Aangekomen schepen te Pasoeroean.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	VAN
Maart	4	Ned.	schip	Electra	Wegman	Soerabaija.
„	„	„	„	Senior	Swart	Probolingo

Vertrokken schepen van Pasoeroean.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	NAAR.
Maart	5	Ned.	schip	Boni	Möller	Probolingo
„	7	„	„	Australie	Jochems	Nederland.

In lading liggende schepen te Pasoeroean.

VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	schip	Senior	Swart	Nederland

HANDELSBERIGTEN.

Te Batavia, den 18 Maart 1863.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN. VAN	TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia ... Per legg.	70.—		schaars.
Cassia Vera			niet aan de markt.
Cochenille			Idem.
Cubeben ... Per pic.	65.—		
Foelie No. 1 Benkoelsche	30.—	45.—	afgedaan naar kwaliteit.
Gom Elastiek ... Per pic.	88.—	91.—	verkocht.
„ Benzoin			
„ Dammar ... Per pic.	18.—		
Gutta Percha			nt. ter markt. Zeer gezocht.
Huiden, Koe	2.75	3.75	te plaatsen.
„ Buffel ... Per stuk.	3.—	4.—	te plaatsen.
Indigo	4.30		te Samarang afgedaan.
Japan Boomwas	35.—		afgedaan.
Kamfer, Japan. per Balie			zonder aanvoeren.
Koffij, Java	46.—		zonder voorraad, nominaal.
„ Padang			niet ter markt.
Koper, Japansch			niets aan de markt.
Kruidnagelen ... Per pic.	48.—		in de 1ste hand geen voorr.
Notenmuscaat No. 1 Benkoelsche.	60.—	65.—	naar kwaliteit, afgedaan.
Peper, zwarte	14.—	16½.—	afgedaan.
„ witte	38.—		ontbreekt.
Rotting, Banjermassing	12.—	12.50	verkocht.
„ Padang	8.50	9.—	
Rijst, Indramaijoe met zakken			zonder aanvoeren.
„ Witte Batavia 1e kwalit.	205.—	210.—	weinig vraag, geringe voorraad.
„ „ „ 2e „	185.—	200.—	weinig vraag, geringe voorraad.
„ Carga	156.—	170.—	
„ Padang			
Sapanhout Manila in Entrep.	3.—		
„ Bima ... Per pic.	3.—		lusteloos.
Suiker No. 16	14.—		beperkte voorraad.
Tamarinde	6.—		[illegible]
Was	180.—		[illegible] begeerd.
Tin, Billiton	85.—		afgedaan.

Wisselkoers.

Op Holland 6/m. dato pari à 101½%.
„ „ „ „ 99% bij het Gouvernement.
„ Londen ; Zigt *f* 11.60 afgedaan.
„ China *f* 2.74 per dollar nominaal.
„ Singapore *f* 2.76½ per dollar, nominaal.
„ Calcutta *f* 116 per 100 Co. Rs. nominaal.

Specien.

Soverains *f* 12.— à *f* 12.30 afgedaan.
Dukaten *f* 7.— oude.
„ *f* 5.75 nieuwe.
Mexikaansche Dollars *f* 2.73 nominaal.
Doublonen roode *f* 38.—
„ geele *f* 40.—
Tien gulden stukken *f* 10.—
Chineesch goud in staven *f* 38.— per reaal, naar kwaliteit.

Aangekomen schepen te Samarang.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	VAN	DATUM.
Maart 8	N. I.	bark	Kolatan	Tan Im Soeij	Muntok	21 Feb.
" 9	"	schip	Maria Henriette	Winter	Batavia	6 Maart

Vertrokken schepen van Samarang.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	NAAR
Maart 6	Eng.	brik	Carl	Beveridge	Australie
" 8	Ned.	bark	Hendrika	van Aalburg	Nederland.
" —	N. I.	schoen.	L' Union	Schuit	Soerabaija
" —	"	bark	Sing Gie	Tjie Tik Goan	Grissee
" 10	"	"	Justina	Metz	Soerabaija
" 12	Ned.	schip	Oud. a/d. Amstel	Swart	Bat. & Ned

In lading liggende schepen te Samarang.

VLAG.		NAM. DER SCHEP.	GEZAGV	BESTEMM.
Engelsch	bark	Memargupe	Hapkins	
Nederlandsch	"	Padang Packet	Huidekoper	Nederland.
"	"	Decima	Grivel	"
"	"	Petronella Catharina	van der Veen.	

Aangekomen.

PADANG. 9 Maart Ned. bark *Herman*, Popken, v. Amsterdam.

Vertrokken.

CHERIBON. 9 Maart Ned. st. *Palembang Packet*, Scheel, n. Tagal.
PEKALONGAN. 9 Maart N. I. bark *Batavia*, Sech Jon, n. Soerabaija via Grissee.— 10 do. brik *Passkan*, Tan Siauking, n. Batavia.
REMBANG. 7 Maart N. I. bark *Inggoan*, Tjiong Kanghien, n. Batavia via Indramaijoe.
GRISSEE. 6 Maart N. I. bark *Esperanza*, Tjoa Tianghoij, n. Tegal over Samar. en Pekalongan.— 9 do. do. *Bintang Timor Ingkit*, The Ingtjaij, n. Bali over Soerabaja; do. do. *Camba Tonida*, Sech Bagraf, n. Tandjong en Oeloe Djami.
BANJOEWANGI. 28 Feb. Ned. bark *Antonia Petronella*, A. Voorendijk, n. Padang; do. do. *Catharina Maria*, T. R. Oomkens, Nederland.— 4 Maart Hamb. schip *D. F. Weber Senior*, M. J. Leese, n. Falmouth.
TJILATJAP. 7 Maart *Friendschip*, J. Janzen, n. Rotterdam via Batavia.
PADANG. 1 Maart N. I. fregat *Ned. Indie*, W. van Essen, n. Batavia.

Te Samarang, den 12 Maart 1863.

Koffij, *f* 41.— Oogst 1863 op levering geboden.
Suiker *f* 14.— per pik. voor No. 16 in krand. op levering geboden.
Indigo *f* 4.20 voor prima kwaliteit per Amst. ☏ afged. afwijkende soorten onge. (wild.
Koehuiden, *f* 56.— per Kodie, } Op levering aangeboden.
Buffelhuiden, *f* 50.— per Kodie. }
Staart Peper niet voorhanden.
Rijst Ordinair wit, *f* 240.— à *f* 250.— } per koijang à 28 pik. zonder
" Java carga, " 200.— à *f* 230.— } zakken. Aanvoeren.
" vreemde carga soorten *f* 150.— à 180.— naar kwaliteit.
Klapper Olie, *f* 35.—
Katjang " 30.—
Rotting, *f* 12.— Per pikol schaarsch.
Wisselkoers op Holland pari.
" voor vrachten pari.

Te Soerabaya, 4 Maart 1863.

Arak ℘ legg. *f* 50.—	Rijst, witte ℘ koij. *f* 250 @ *f* 270.—
Cassia Vera ℘ pik.	" Carga ℘ koij. *f* 210 @ *f* 225.—
Huiden, Koe ℘ pik. *f* 35.— @ *f* 45.	Sapanhout ℘ pik. *f* 3.— @ *f* 4.—
" Buffel ℘ pik. *f* 15.— @ *f* 18.—	Suiker No. 16 ℘ pik. *f* 14¼. @ *f* 15.
Koffij, Java ℘ pik. *f* 40.—	Tabaksbladeren ℘ pik.
" West Ind. ber. ℘ pik. *f* 42.—	Tamarinde ℘ pik.
Kurkema ℘ pik.	Wisselkoers op Ned. pari.
Lange Peper ℘ pik. *f* 10½ @ *f* 11.—	Vrachten last *f* 60 voor Suiker en Tabak.
Rotting ℘ pik. *f* 7 @ 9.—	

Aanvoer.

Ten gevolge van het chineesch nieuwjaar, heerschte er in de laatste maand groote stilte in alle import artikelen.

Afdoeningen van Lijnwaden waren dan ook zeer beperkt, alleen goede prints in de gewilde dessins genoten eenige vraag.

Uitvoer.

Suiker, afgedaan werden circa 8000 P. op levering uit den nieuwen oogst à *f* 14.— met rente gevend voorschot benevens eenige kleinigheden op dadelijke levering van *f* 14.— tot *f* 15.— naar gelang van kwaliteit.

Van *Koffij* werden slechts 6000 P. W. Ind. bereiding tot geheimen prijs verkocht.

Rijst. De omzettingen waren vrij belangrijk en zijn de volgende:
6000 P. witte, van *f* 255.— tot *f* 270.— naar kwaliteit.
4000 P. " à " 275.— p. koijang.
1500 P. " " " 195.— "
11000 P. Siam, door [illegible] verkocht, en hebbende gemiddeld *f* 8¼ p. Pik. opgebragt met 6% vendu-salaris.
2500 P. Arracan Rijst à *f* 173¼
800 P. Siam à *f* 190.
750 P. witte Batavia *f* 238.—

Bevrachtingen.

Gecharterd werden de Holl. schepen.
Macassar tot *f* 55.— voor Suiker en 60.— Tabak hier en te Probolingo te laden.
Estafette *f* 60.— Suiker en Tabak alhier te laden.
Quintet *f* 55.— voor Suiker te Probolingo te laden.
Christina *f* 55.— Suiker en Tabak, *f* 70.— Huiden hier in te nemen.

Den 28sten Febr. 1863 waren in 's Lnds Pakhuizen te Soerabaija afgeleverd Suiker en Koffij uit de Residentie Soerabaija oogst van 1862.

NAMEN DER FABRIEKEN		BOUWS GOUV.	LEVERING	VRIJE BESCHIKK.
Tjandi	a	400	13,048-36	7087-15
Bendoeran	a	450	16,844-32	3918-18
Wares	a	520	12,480-00	4929-89
Poerwo	a	400	11,751-47	7659-37
Tangoelangin	a	480	13,909-78	9718-25
Ketegan	a	480	16,102-56	6383-03
Ketaloeng	a	240	5,126-88	4658-81
Sentong Lor	a	700	21,754-19	14,105-47
Koning Willem II	a	800	18,876-93	10,951-25
Djombang	a	400	14,944-90	9604-13
Watoetoelis	a	480	15,522-99	7967-84
Balong Bendo	a	400	14,750-75	7547-72
Sroeni	a	440	17,313-77	8774-93
Gempolkrep	a	400	14,420-58	6426-74
Krian	a	500	10,480-13	15,836-83
Krembeong	a	450	13,934-67	11,896-96
Ketanen	a	300	8,537-62	2913-90
Groedo	a	210	4,076-70	7160-24

Suiker te zamen 259,236-48 148,436-69
Koffij " .... 11,447-00 pikols oogst 1863.
Van de fabrieken met *a* geteekend zijn de leveringen afgeloopen.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Soerabaija op den 28sten Febr. 1863.

26,843½ pikols suiker oogst 1862.
geene do. koffij do. 1862.

Te Pasoeroean, 4 Maart 1863.

Suiker No. 16. Nominaal.	Olie (Klapper) ℘ pik. *f* 28.—
Rijst, (Witte) ℘ pik. *f* 11.—	" (Katjang) " " 25.—
	Wisselkoers, Pari.

Ontvangen in 's Lands Pakhuizen te Pasoeroean tot en met den 11den Maart 1863. Oogst 1862.

288,271-14 pik. suiker.
184,769-66 " Koffij.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Pasoeroean op den 11den Maart 1863.

47,778-31 pik. Suiker, oogst 1862,
30,413-52 " Koffij " 1862,

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Probolingo op den 7den Maart 1863.

33,411-43 pik. suiker, oogst 1862.

Den 7den Maart waren in de Gouvernements Pakhuizen te Bezoeki afgeleverd uit den oogst van 1862.

NAMEN DER FABRIEKEN.	PIKOLS SUIKER.
Djaboong	9,875-40
Phaeton	15,697-76
De Maas	6,744-69
Boedoean	4,441-60

Te zamen 36,759-45 pik. suiker.
" 6,880-53 " koffij.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Bezoeki op den 7den Maart 1863.

19,858-60 pikols suiker, oogst 1862.
1-95 " koffij " 1862.

PADANG 26 Februarij 1863.

Aanvoer-Artikelen.

HOLL. BONTE & WITTE KATOENEN. Ter oorzake van lagere afdoeningen te Batavia, gevoegd bij de belangrijke aanvoeren van Madapollams, hoofdzakelijk in de dementien van 5/4 en 6/4 gingen deze soorten lager, 5/4 werd afgedaan à *f* 7 en 7,25, 6/4 *f* 8,50 à *f* 8,75, waartoe p. m. 70 kn. zullen verhandeld zijn, 7/4 en 8/4 is weinig voorhanden, en tot onze noteeringen nog te plaatsen. Calicots bleven op hun vorig standpunt 5/4 *f* 7,50, 6/4 *f* 8,50, 7/4 *f* 9,50 afgedaan. In Gebl. en ongebl. Shirtings ging bijna niets om; partikulieren hebben weinig voorraad en de Faktorij kan hare vraagprijzen nog niet ingewilligd krijgen.

ENG. GEBL. & ONGEBL. SHIRTINGS ondergingen weinig verandering, van de gewilde soorten 36 gebl. Shirt. werden p. m. 60 kt. afgedaan, tot prijzen van *f* 11,60 à 14,—, 22 Madap. tot *f* 6,95 en *f* 7,— fijnere soorten Elephantes en Shirtings genoten weinig attentie.

DRILL. Ruwe werden opgeruimd tot *f* 10,25, witte voor het moment zonder vraag.

CAMBRICS minder gezocht, ordinair No. 24. wordt op *f* 4,75 gehouden. No, 30 en 36 goede kwaliteiten *f* 6,75 en *f* 7,50, transaktien vonden geene plaats.

CHITSEN. Niet williger; kleine partijtjes witgd. mooije kwaliteit vonden tot *f* 8,75 à *f* 9,— nemers; inferieure soorten genoten mede eenige vraag, zoo ook Patna en Simoen chits; de omzet bleef echter uiterst gering, daar koopers de vraagprijzen niet wilden besteden. Meubelchits in mooije kwaliteit vond nemers tot *f* 9,75.—

SALEMPORIS. Hierin vonden geene transaktien plaats, de gepreferenrde merken werden op *f* 15,— en *f* 16,— van 6/4 en *f* 12,— à *f* 13,— voor 5/4 gehouden; minder bekende en afwijkende *f* 11 à *f* 14 en *f* 8 à *f* 10.

LEMENIAS CHITS. Hiervan is de voorraad ter plaatse gering, enkele collis 6/4 vonden nemers tot *f* 14 en *f* 15 naar gelang van patroon en kleur, deze dimensie is nagenoeg opgeruimd, 5/4 noteren *f* 11 à *f* 12½.

ADRIANOPEL ROOD KATOEN. Doek No. 2 verder afgedaan tot *f* 13½ voor 6/4, *f* 15½ voor 8/4. Doek No. 1. wordt op *f* 14 à *f* 14½ en *f* 16 gehouden zonder nemers te vinden.

BATIKKEN bleven bijzonder flaauw, en waren in het algemeen moeijelijk tot vorige prijzen te verkoopen. Veelkl. Katns werden tot *f* 33½ à *f* 34, bl. en Wt. Slendangs, 40/90 tot *f* 23 à *f* 28½. Rd. en geel Lem. Slendangs 30/99 tot *f* 22,—, bl. wt. Kinder Sarongs, 27/54 tot *f* 14,—, 36 vierk. kl. en wt Hoofddoeken. tot *f* 16.—, bl. Lem. Slendangs 30/90 tot *f* 25,— gedaan.

GEWEVEN GOEDEREN. Ook hierin kan de omzet niet groot genoemd worden, van Imit. Bogor Sarongs in de gewenschte patronen is de keus niet groot; enkele kisten vonden tot vroeger besteede prijzen koopers; een partijtje minder gewilde Rood en Zwart geruite donkere hoofden werd tot *f* 31 opgeruimd. Tjellans Rd. wit. geruite vonden tot *f*—,50 à *f* 1,— boven vroegere not. grif koopers, de voorraad hiervan is werderom opgeruimd; ook Schotsche Ginghams genoten attentie en werd daarvan tot *f* 9 en *f* 9½ afgedaan. Bl. wit. ger. Tjellas, zonder vraag. Matadama Doeken niet boven de *f* 4½ te noteren.

NAAIGAREN zonder verandering, de hooge eischen van houders staan afdoeningen in den weg, alleen van donkerblaauw wordt zo en dan [illegible] voor noteringen verwijzen wij naar ons vorig marktberigt. Wit klosjes-garen blijft zonder vraag, nominaal *f* 3 per gros.

ROOD ADRIANOPEL GAREN zonder de minste vraag en omzet.

MOLTON DEKENS blijven ontbreken in eene dimentie van 10/4, 8/4 worden op *f* 33— per coddy gehouden, de voorraad ook hiervan is gering, hooger dan 30— is vooralsnog geen bod te bekomen.

LAKENS, rood noteren *f* 2,75 à *f* 3 per el. Blaauw en zwart, ordinaire. kwaliteit tot *f* 3½ gedaan, fijnere soorten, *f* 4½ à *f* 6—, nominaal.

METALEN. Plat Zwd ijzer tot 12½ à *f* 13 te plaatsen. Engelsch bijna onverkoopbaar. Zwd. Staal in tobben, *f* 11½ à *f* 12 in Kt. en bundels van verschillende dimentien niet te plaatsen. Spijkers geassorteerd in 2, 2½, 3, 3½ dm, *f* 19 à *f* 20— grootere soorten zijn hier slechts weinig te plaatsen. Koperdraad No. 7/8 *f* 100 à *f* 115, afgedaan. Zinkbladen *f* 27 à *f* 29. Zinkspijkers *f* 55. Blik in kistjes *f* 11 à *f* 19.

PROVISIEN en DRANKEN. Boter, goede merken beginnen schaars te worden, tot *f* 13 werd afgedaan, doch thans wordt op *f* 13½ gehouden, afwijkende kwaliteiten *f* 11 à *f* 12. Kaas gevraagd tot loonende prijzen. Hammen, ook hiervan wordt de voorraad minder, *f* 6 à *f* 6½ zoude te verkoopen zijn. Provisien en Groenten in blik van tijd tot tijd tot 10 à 15 pCt. boven factuursprijs te verkoopen. Vleeschblikken overvoerd, met weinig of geen vraag. Genever blijft vast gestemd voor AVH zoude *f* 12 à *f* 12½ te bedingen zijn, EPDR *f* 11,75 à *f* 12 minder bekende merken, naar gelang van kwaliteit, de voorraad in eerste hand is gering. Bier. Valken ontbreekt; noteren *f* 7 à *f* 7½, Schuurmans opgeruimd tot *f* 7½. Roode wijn op fust à *f* 220 met voorraad. Kistwijn weinig gezocht. Rhijnwijn *f* 20 à *f* 50 p. doz., Cognac zonder verandering, met voorraad.

DIVERSEN. Manila sigaren afgedaan tot *f* 75—; in eerste hand opgeruimd. Propatria papier *f* 5 à *f* 6—. Touwwerk in ligte soorten te plaatsen. Vensterglas *f* 20— à *f* 21— p. ks., groote dimentien gevraagd. Glazen dakpannen onverkoopbaar. Zwd. Teer verder afgedaan tot *f* 35.— Koolteer met voorraad *f* 8 à *f* 9—. Lijnolie, door zendingen naar Batavia is de voorraad verminderd, hier zijn ons geene afdoeningen bekend, noteren *f* 11 à *f* 12,—. Goeniezakken naar kwaliteit *f* 55,— à *f* 75.—

Uitvoer-Artikelen.

KOFFIJ laatste veilings prijs *f* 41,75, 1ste soort, *f* 30,98 2de soort; einde Maart zullen waarschijnlijk 25 à 30 Mille pikols 1ste en 2000 à 2500 pikols 2de soort in veiling gebragt worden. PEPER zonder verandering tot *f* 15 à *f* 15¼ afgedaan. RIJST weinig disponible voorraad. Carga *f* 6½, Witte à *f* 9 à *f* 9½, voor lokale konsumptie, 2000 pikols daarvan afgedaan tot *f* 1¼ à *f* 8½. GOM-ELASTIEK ofschoon kleine partijtjes gem. 2de soort tot *f* 85 afgedaan zijn, kunnen wij 1ste kwaliteit boven *f* 83 à *f* 85 noteren. GUTTA PERCHA met zeer kleinen aanvoer; voor redelijke kwaliteit, doch vochtig, besteedde men *f* 75.

CASSIA VERA zeer gevraagd, partijtjes welke ter markt kwamen, werden tot *f* 17 grif genomen. FOELIE uitgebleven, zonder liefhebbers te vinden. NOTEMUSKAAT *f* 25 in dop, geschild *f* 50. GOM DAMMER weinig voorhanden, *f* 19 afgedaan. GOM BENZOIN prima kwaliteit *f* 140 betaald. SAGOMEEL niet aan de markt. HUIDEN met kleinen aanvoer *f* 8¼ à *f* 8½ voor Koe-, Buffel *f* 21. ROTTING zeer willig. Korte *f* 6,—. Lange *f* 6½ à *f* 7—, afgedaan. NATTE INDIGO *f* 6¾.

Restant goederen in het Entrepôt op ultimo Februarij 1863.

454 kisten Lijnwaden.	14 balen en 3 kisten Garen.
1 pakje Diversen.	101 kisten Wijn.
1 kist. Voetebankjes.	28 vaten Meel.
60 kisten en 6 vaten Bier.	19 kisten amdoen.
758 bundels, 400 kistjes en	230 kelders Genever.
450 vaatjes Staal.	102 kistjes Cognac.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA.

VAN 10 TOT 12 MAART 1863.

Aanvoer.

Van Bushire per Ned. bark *Robertus Hendrikus*, gez. Mulder, agt. J. Cesard en co.

40 kn. rozenwater, 2 do. spikengoed, 204 coll. rozijnen, 4 do. pistaches, 220 do. zaden, 51 do. perzikken, 74 do. gom, 427 do. amandelen, 26 do. pruimen, 14 do. appelen, 3081 do. tarwe, 102 do. was, 3 do. rijst, 100 do. ghie, 11 kn. opium, 4346 zakk. dadels, *Gasper en co.*
350 zakk. tarwe, 601 do. dadels, 16 kn. opium, *Nahapiet.*
25 kn. opium, *Persian en co.*
12 coll. diversen, *Demetrius.*
2 paarden, 14 kn. provisien, *Gezagvoerder.*

Van Nederland per Ned. bark *Dageraad*, gez. Ulrich; agt. B. Kopersmit en co.

1000 keld. jenever, *B. Kopersmit en co.*
2 tobb. kaas, 5 bn. roodgaren, 18 coll. manufact., *Niederer en co.*
7 coll. manufact., *E. Moormann en co.*
2 coll. boeken, *Lange en co.*
12 vs. boter, *May.*
500 keld. jenever, *Cassalette en co.*
24 kn. wijn, 200 vs. boter, *Schimmelpenninck en co.*
10 kn. kramertjen, *Gasper en co.*
4 kn. lucifers, 10 do. pennemessen, *Aganoor.*
10 kn. ...., *Hagedorn, Plump en co.*
6 coll. manufact., *Maclaine, Watson en co.*
33 coll. ...., *Joakim.*
5 vn. katoenzaad, *Tiedeman en v. Kerchem.*
14 coll. provisien, *Ort.*
1000 poetssteenen, 6 kn. wijn, enz. 100 vn. vleesch, 605,441 pond steenkolen, *W. Cores de Vries.*
3 kn. ...., *H. en A. Straus.*
10 vs. zilv. geld, 16 kn. geweren, *N. H. M.*
3 kn. wijn, *Order.*
1 kt. tabak, 357 vs. boter, 30 ks. en 158 coll. kaas, 1 kt. diversen, 50 kn. wijn, 1 kt. schoenen, ...
546 blokken, 16 led. leggers, *Gezagvoerder.*

Van [illegible] per Ned. bark *[illegible]*, gez. Kruisinga, agt. B. Kopersmit en co.

13 kn. chin. goederen, *Order.*
1 kt. zijde, 1 do. leder, *Pandel en Stiehaus.*
12 coll. touwwerk, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
4 kn. ...., *Dümmler en co.*
200 bund. papier, 200 kn. thee, *van Ommeren Rueb en co.*
3121 coll. en 71 pakk. chin. goederen, 300 kn. thee, 1 kt. zijde, 50 kn. vuurwerk, 61 coll., 81 pakk. en 17 kn. diversen, 5 do. tabak, 70 do. thee en tabak, *Div. Chinezen.*

Uitvoer.

Naar San Francisco via Soerabaija per Old. bark *Wilhelm Kirchner*, gez. Muller, agt. Maclaine, Watson en co.

20/1 legg. arak, 60 pik. rotting, 2598 do. rijst, 90 do. zw. peper, 27 do. not. muskaat, 14½ do. kruidnagelen, *Maclaine, Watson en co.*
1 paard, *W. H. Hall.*
100 keld. jenever, uit entrep., *Reynst en Vinju.*
10 kn. brood, *Aan boord gebleven lading.*

Naar Nederland via Soerabaija per Ned. bark *Cornelia Mathilde*, gez. Kerteland, agt. ....

120 pik. rotting, 350 do. tin, *N. H. M.*

UITVOER TE SAMARANG.

VAN 5 TOT 12 FEBRUARIJ 1863.

Naar Nederland per Ned. bark *Hendrika* gez. A. W. van Aalburg.

2 pik. koffij, 119 ℔ notenmuscaat en 194 kn. cochenille, *N.H.M.*
65 pik. koffij en 2715 ℔ indigo, *Nieuwveen & Schaijmer.*
4087 ℔ indigo. 3 pik. koffij, 12 do. suiker, 3 kn. confituren en 1 kt. thee, *Dorrepaal en co.*
6051 ℔ indigo, 100 legg. arak, 900 sts. koe- en buffelhuiden en 6 kn. diversen, *Jacobson en co.*

Naar Nederland via Batavia per Ned. schip *Ouderkerk, aan den Amstel*, gez. K. J. Swart,

2777 ℔ indigo, *Jacobson en co.*
1875 ℔ indigo en 200 pik. koffij, *Mc Neill en co.*
90 pik. kapok, *Wermuth en co.*
580 pik. suiker 2501 do. koffij, 1500 sts. koehuiden, 7681 ℔ indigo en kt. arrowroot, *Dorrepaal en co.*
14 pik. kapas, 1 baal tempeh en vellen en 6393 ℔ indigo, *B. Kopersmit en co.*

AAN- EN UITVOER TE SOERABAIJA.

VAN DEN 11 TOT 12 MAART 1863.

Aanvoer.

Van New-Castle per Ned. schip *Bantam*, gez. J, P. Clausen.

402 tonnen steenkolen, *N.H.M.*

Van Koetei per Ned Ind. bark *Noorhasim*, gez. Said Moht. Madegie.

2000 pik. potting, 7 pik. was. *Gezagvoerder.*

Van Bali per Ned. Ind. schoen. *Doris*, gez. J. Greve.

[illegible] rijst,
100 stuks klappers, *Tan Bindjang.*

Uitvoer.

Naar Nederland via Passoeroean per Ned. schip *Java Paket*, gez. D. Crap Hellingman.

8001,83 pik. suiker, 300 pik. koffij, *N.H.M.*

UITVOER TE PASOEROEAN.

Van den 28sten Febr. tot en met den 10den Maart 1863.

Naar Nederland, per Ned. schip *Electra*, gez. H. Wigman,

4400 pikols tabak, *Fraser Eaton en co.*
791 pik. tabak *W. Major en co.*

Per Ned. schip *Australie*, gez. D. B. Jochems.

7002-58 pik. gouvts. suiker; 3460 do. koffij, *N. H. M.*

AANVOER TE PADANG,

VAN 23 FEBRUARIJ TOT 7 MAART 1863.

Van Nederland per Ned. bark *Herman*, gez. Popken.

200 vs. boter, 40 vs. spijkers, 9 kt. spiegels, 1 kt. zilverwerk, 11 provisien, 74 kt. wijn, 29 kt. portwijn, 35 kt. en 12 vn. wijn, 45 manufact., 25 kt. glas en porceleinwerk, 40 kt. bier, 85 ks. kazen, 500 kelders genever, 15 vn. en 95 kt. wijn, *Dummler en co.*
198 kt. manufact., en koopmanschappen, 200 kelders genever, 200 vs. boter, 2 kt. kramerijen, 75 kn. wijn, 3 kt. papier, 2 ks. monsters, 125 kt. bier, 12 kt. bessen genever, 140 vs. spijkers, 1 kt. gouddraad, 26 coll. touwwerk, 2 manden en 14 kn. provisien, *P. van Oijen en co.*
50 ks. bitter, 7 coll. ijzerwerk, 99 vn. bier, 500 kelders genever, 128 kist. manufact., en koopmanschappen, 1 kt. kramerijen, 300 [illegible], 100 ks. kazen, *H van Rijckevorsel en co.*
4 kt. wijn, *Crena.*
1 kt. boeken, *Verhaagh.*
3 ks. diversen, 100 vs. boter, 25000 pannen, 26 coll. gereedschappen, 91 kt. provisien, 50 kt. olijfolie en *Hussink en co.*
4 kt. koopmanschappen, *Thiem.*
20 kt. wijn, 1 kistje diversen, *C. H. Krijgsman.*
1 case marchandises, *S. Joël.*
2 kt. koopmanschappen, *J. Boon.*
54 kt. manufact., agent. *N. H. M.*
1 kt. diversen, *Van Lier.*
12 kt. koopmanschappen, *Giesker.*
1 kt. diversen, *de Bruyn.*
1 [illegible]
1 kt. wijn, 2 vn. boter, 1 kt. [illegible]
7 kt. koopmanschappen, [illegible]
1 kt. diversen, *Oppenheimer.*
1 kt. schrijfbehoeften, *Muss.*
1 kt. gouddraad, *Paine Stricker en co.*
2 ks. diversen, *Bloem.*
1 pak. en 1 kt. touwwerk, 9 pak zeildoek, 2 ijzeren assen, 4 ijzeren wielen, 12 houten, *Koopmans.*
2 kt. vruchten, *Geldie.*
1 kt. boekwerk, *van Bennekom.*
2 vtj. boter, 1 kistje zeep, *Moolenburgh.*
1 ijzeren, koffer en 1 pak diversen, *Bresson.*
1 kt. diversen, *Willems.*
1 pakje boeken, 1 kt. zilverwerk, *Smerijen.*
1 kt. 1 pak diversen, *Gebler.*
1 kistje diversen, *Henning.*
1 kt. diversen, 1 kt. sigaren, *Diemont en co.*
28 coll. koopmanschappen, *van Zadelhoff en Fabricius.*
4 pak balen, 13 kt. wijn, 2 kt. pianinos, 1 kt. diversen, 100 vtj. haring, 40 kt. bier, 5 kt. diversen, 18 kt. madapollams, 87 kt. koopmanschapp. *Order*.

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet
H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP, BATAVIA.